

E. T. A. Hoffmann

DIÓTÖRŐ

Magyar Elektronikus Könyvtár

Sárközy György és Juhász Andor fordítását gondozta Tarbay Ede
A fordításokat az alábbi kiadás alapján ellenőrizte:
E. T. A. Hoffmann: Märchen (Nussknacker und Mausekönig; Das fremde Kind)
Verlag Philipp Reclam Jun., Leipzig, 1973

Tartalomjegyzék

Diótörő és Egérkirály	5
Karácsony estéje	5
Az ajándékok	6
A védenc	7
Csodálatos dolgok	8
Az ütközet	11
A betegség	13
Mese a kemény dióról	14
A kemény dióról szóló mese folytatása	17
A kemény dióról szóló mese vége	18
Nagybácsi és unokaöcs	21
A győzelem	22
Babaország	24
A főváros	25
Befejezés	28
Az idegen gyermek	31
Brakelheimi von Brakel úr	31
Előkelő vendégek	31
A megtisztelő látogatás története	33
Az új játékok	35
Mi történt az erdőben az új játékokkal?	36
Az idegen gyermek	37
Az idegen gyermek Félix és Kriszti játszótársa	38
Mint vélekedett von Brakel úr és von Brakelné asszony az idegen gyermekről, és mi történt másnap?	40
Az idegen gyermek országa	41
A tündérkirálynő gonosz minisztere	42
A nevelő megérkezik, de a gyerekek félnek tőle	43
Mi történt az erdőben, amikor Tintamester sétálni ment a gyerekekkel?	45
Von Brakel úr elűzi Tintamestert	46
Mi történt az erdőben Tintamester elűzése után?	48
Befejezés	49

Diótörő és Egérkirály

Karácsony estéje

Stahlbaum egészségügyi főtanácsos gyermekeinek december huszonnegyedikén egész nap tilos volt bemenniük a nappali szobába és még inkább az abból nyíló szalonba. Frici és Marika a hátsó szoba sarkában kuporogtak, az alkonyi sötétség egyre mélyült körülöttük, s mivel elfelejtettek lámpát vinni nekik, inukba szállt a bátorságuk. Frici titokban súgta meg húgának (aki éppen hétéves múlt), hogy a bezárt szobákból kora reggel óta különös zizegést, zörgést és halk koppanásokat hall, s a folyosón az imént sötét kis emberke – nem más, mint Drosselmeier keresztpapa – suhant végig nagy ládával a hóna alatt.

Marika örömeiben összecsapta a kezét, és fölkiáltott:

– Ó, vajon mi szépet csinálhatott nekünk?

Drosselmeier főtanácsos úr a legkevésbé sem volt szép ember. Inkább kicsi és sovány, arca csupa ránc, s a feje egészen kopasz, ezért szép fehér parókát hordott. Maga a keresztpapa nagy mester volt, még az órákhoz is értett. Ha a Stahlbaum-házban bármelyik beteg lett, ő nyomban ott termett, letette parókáját, levetette sárga kabátját, kék kötényt kötött, és hegyes szerszámaival megszurkálta az órát, de úgy, hogy Marikának az szinte fájt. Az óra viszont inkább meggyógyult, vidám berregésbe kezdett, ütött és zenélt az egész család legnagyobb örömére.

A keresztpapa mindig hozott valami csecsebecsét, egyszer egy emberkét, aki a szemét forgatta, s mulatságosan pukedlizett, máskor egy dobozt, kiröppenő madárkával, harmadszor meg valami mást.

Karácsonyra mindig valami különleges remekművön fáradozott, így alig ajándékozta oda, a szülők gondosan el is tették azt, nehogy baja essen.

– Ugyan mi szépet csinálhatott a keresztpapa? – kiáltott föl Marika; s Frici úgy vélte: bizonyosan egy erődítményt, mindenféle masírozó katonával, akik egzecíroznak, majd idegen csapatok jönnek, megtámadják a várat, de a katonák rájuk sütik pittegő-pattogó ágyúikat.

– Nem, nem – szakította félbe Marika –, Drosselmeier keresztpapa szép kertről mesélt, közepén nagy tóval, gyönyörű úszkáló hattyúkkal, akik kedves dalokat énekelnek. Aztán a kertből kislány jön a tóhoz, partra csalogatja, marcipánnal etetgeti őket.

– A hattyúk nem esznek marcipánt, és Drosselmeier keresztpapa nem is tud fabrikálni egy egész kertet – mordult közbe kissé gorombán Frici. – Különbem sem érünk semmit a játékaival – folytatta –, mert nyomban elvesznek tőlünk mindent. Jobban örülök a papa és a mama ajándékainak. Azokat megtarthatjuk, mert azt tehetünk velük, amit akarunk.

Aztán egyre azt találgatták, mit kapnak az idén? Marika szerint Makrancos kisasszony (rég, nagy babája) ugyancsak megváltozott: minden pillanatban lepottyant a földre, egyre ügyetlenebbül, arca megtelt a csúf esések emlékeivel, ruhája meg ugyancsak foltos lett. Frici viszont arról példálózott, hogy udvari istállójából leginkább egy szép sárga ló hiányzik, hadseregének meg egyáltalán nincs is lovassága, s ezt a papa is tudja jól. Idősebb nővérük, Lujza azt mondta nekik: ha a várható ajándékokról sugdosnak, nem kell kívánni és remélni mindenfélét, hanem csöndesen várjanak arra, amit kapnak.

Marika ezen valóban elgondolkozott, de Frici így morgott magában:

„Nekem mégiscsak egy szép sárga ló meg huszárok kellenének!”

Lassacskán besötétedett. Frici és Marika egymáshoz simultak, szót se mertek szólani. Úgy érezték, mintha szárnyak rebbennének körülöttük, s mintha távolról zenét hallanának.

A falon fehér fény suhant végig.

Ebben a pillanatban ezüstcsengésű hang szólalt meg: „Kling-ling-klingling” – az ajtó föltárult, s a nagyszobából olyan ragyogás és fény ömlött, hogy a gyermekek hangosan fölkiáltottak: „Ó! Ó!” – s mintegy megmerevedve álltak a küszöbön. De a papa és mama az ajtóhoz lépett, kézen fogták a kicsiket, s így szóltak:

– Gyertek csak, gyertek. . .

Az ajándékok

Hozzád fordulok most, nyájas olvasó, Ferenc, József, Károly, bárhogy hívjanak is, és kérlek, idézd föl az utolsó karácsonyi asztal emlékét, az ajándékokat. Talán így megérted, miért álltak a gyerekek némán, csillogó szemmel, s miért telt annyi időbe, amíg Marika sóhajtott s fölkiáltott:

– Milyen szép! Milyen szép!

Frici néhány bakugrást tett, s ezek a legnagyobb mértékben sikerültek neki.

Úgy látszik, a gyerekek egész éven át jók lehetek, mert ennyi szép és pompás ajándékot eddig sohasem kaptak. A szoba közepén álló nagy fenyőfa telis-tele aranyozott és ezüstös almával, s minden ágából cukros mandula sarjadt. A legszebb mégis az volt a csodafán, hogy ágain száz csillagocska fénylett, saját sűrű zöldjét beragyogva.

Marika elsőnek a babákat pillantotta meg, aztán a takaros főzőedényeket és egy tarka szalagokkal díszített selyemruhát.

– Jaj de szép! Jaj de kedves! Kedves ruhácska! – kiáltozta. – És igazán, igazán fölvehetem majd?

Frici közben háromszor, tán négyszer is körülügette az asztalt, megülte a sárga paripáját, amit valóban ott talált a fa alatt fölkanalozva. Leszállván róla kijelentette: bokros állat ugyan, de nem baj, elbír vele. Megvizsgálta huszárszázadát is, amely pompás vörös és aranyruhában, ezüstoffegyverekkel fehér fényű lovakon feszített.

A gyermekek, amikor megnyugodtak, a képeskönyveket akarták kézbe venni, nézegetni a virágokat, tarka emberkéket, ám akkor újra csengetést hallottak. Tudták: Drosselmeier keresztpapa ajándékai most kerülnek sorra, s a fal melletti asztalhoz futottak. Az ellenzót – sokáig rejtőzött az ajándék mögötte – gyorsan elvették.

Hát mit láttak ott a gyerekek?! Tarka, virágos, zöld gyepen pompás kastély állt, tükörablakokkal, arany tetejű tornyokkal. Harangjáték hallatszott, ajtók, ablakok tárultak föl, s látni lehetett: termeikben kicsiny, kecses urak és legyezős, uszályos ruhájú hölgyek sétálgatnak. A középső teremben, ami szinte tüzelt – annyi gyertyácska égett a csillárjain –, a harangjáték zenéjére gyermekek táncoltak kurta kabátban és szoknyácskáiban. Egy smaragdszín köpenyes úr gyakran kinézett az egyik ablakon, intett és eltűnt, sőt maga Drosselmeier keresztpapa is – alig nagyobb, mint a papa hüvelykujja – meg-megjelent a kastély kapujában.

Frici az asztalra támaszkodva nézte a kastélyt, a táncoló és sétáló figurákat.

– Keresztpapa! Engedd meg, hogy én is bemehessek!

A főtanácsos szerint ez lehetetlen kívánság, ami igaz is volt, mert hogyan mehetett volna be egy palotába, ami aranytornyostul, mindenestül kisebb, mint ő maga.

Frici belátta ezt. Kis idő múlva, mivel az urak és hölgyek még mindig ugyanúgy sétáltak föl s alá, a gyermekek ugyanúgy táncoltak, a smaragdköpenyes úr ugyanazon az ablakon nézett ki, és Drosselmeier keresztpapa még mindig a kapuban állt, türelmetlenül kiáltott föl:

– Keresztpapa! Gyere ki egyszer a másik ajtón! Ott fönn!

– Azt nem lehet, Fricikém – válaszolta a főtanácsos.

– Akkor hát – mondta Frici – az a zöld bácsi, aki ott mindig kikukucskál, sétáljon a többiekkel.

– Azt sem lehet – felelt újból a főtanácsos.

– Akkor a gyerekek jöjjenek le! – kiáltotta Frici. – Közelről akarom megnézni őket.
– Ejnye no, nem lehet, ha mondom – bosszankodott a keresztpapa. – Ahogy a gépezet működik, mindennek úgy kell lenni.
– Úúúúúgy? – szólta Frici elnyújtott hangon. – Azt sem lehet?! Nos hát, Drosselmeier keresztpapa, ha a te cifra kis bábuidd mindig csak egy és ugyanazt tudják, nem sokat érnek. Nem törődöm velük. . . Nem, inkább örülök a huszároknak, akik előre is, hátra is masíroznak, úgy, ahogy akarom! És semmiféle kastélyba sincsenek bezárva!
Azzal az asztalhoz ugrándozott, ezüstlovas huszárait lépkedtette, kanyarodtatta és rohamoztatta, tüzelte őket.
Marika is odább somfordált, mivel csakhamar megunt a babák járását-kelését.
Drosselmeier főtanácsos úr meglehetősen bosszúsan mondta a szüleiknek:
– Ilyen munka nem való gyermekeknek. Össze is csomagolom mesteri kastélyomat.
De anyus hozzálépett. Megkérte: mutassa meg a belső beosztást és a csodálatos óraszerkezetet, amely a kicsi bábuk mozgatja.
A tanácsos úr szétszedte az egész művet, azután ismét összeállította. Közben egészen fölvidult. A gyerekeknek néhány emberkét adott. Ezek a bábuk éppúgy illatoztak, mint a mézeskalács.

A védenc

Marika sehogyan sem tudott megválni az ajándékokkal teli asztaltól. Mindig valami újat fedezett föl rajta. Ahogy Frici karácsonyfa tövében parádézó huszárai elvonultak, láthatóvá vált egy pompás emberke is, aki szerényen és csöndesen álldogált, mintha nyugodtan várná, mikor kerül sor rá. A termete ellen lehetett volna egy és más kifogást tenni, mert a túlságosan hosszú felsőtest aránytalan volt vékony, gyenge lábával, s ugyanúgy a roppant nagy fejjel. A tiszta ruha viszont ízléséről és műveltségéről tanúskodott. Ugyanis az emberke szép, ibolyaszín huszárdolmányt viselt, fehér sujtással, gombokkal kiverve, ugyanilyen nadrágot, szép pár csizmát. Ez karcsú lábára oly pompásan feszült, mintha csak festették volna rá. Ámbár kissé neveltségesen, ehhez a ruhához hátul valami keskeny, szájalmas köpenyfélé lógott, a fejét pedig bányászspika fődte.

Marika úgy gondolta: Drosselmeier keresztpapa rossz házikabátja és fura hálósapkája is elég neveltséges, mindamellett igen szeretetre méltó, bár az is igaz, hogy ilyen szép, mint ez az emberke, sohasem lenne. S minél inkább nézegette, annál jobban látta arcának jóságos kifejezését is. Világoszöld, kissé túlságosan kiugró szeme nyájasságot és jóakaratot sugárzott. Igen jól állt gondosan fésült vattaszakállja is, s ez még jobban kiemelte mosolygó, piros száját.

– Ó! – kiáltott föl végül Marika. – Mondd, apuskám, kié ez az aranyos kis emberke, itt a fa alatt?

– Ez – felelt az apa – mindenkit szolgálni fog: ő töri föl eztán a sok diót. – Azzal óvatosan fölvette, s mikor faköpenyét is megemelte, a kis ember roppant szélesre tátotta a száját, és megmutatta két sor hegyes, hófehér fogát.

Marika apja fölszólítására diót dugott az emberke szájába, és az – krakk! – egyszerre szétharapta. A héj széthullott, és a dióbél Marika kezébe esett. Most már mindenki tudhatta: a helyes kis emberke a diótörők családjából származik, ősei mesterségét űzi. A lányka felujjongott, amikor apja így szólt:

– Mert annyira tetszik neked a Diótörő koma, te vedd különös oltalmad alá; de Lujza és Frici ugyanúgy használhatja, mint te!

Marika nyomban karjába vette, diót töretett vele, de a legkisebb szemeket, hogy a száját ne tássa szélesre, mert őszintén szólva, ez nem volt túl gyönyörű látvány. Lujza is hűgához csatlakozott, s Diótörő koma neki is szolgált, méghozzá szívesen, mert közben barátságosan mosolygott. Lassan Frici is belefáradt a lovaglásba, s a diótörés vidám csattogására nénejeihez futott. Szívből nevetett a mókás kis emberen, aki kézzől kézre járt, és szüntelen csattogott. Frici a legnagyobb és legkeményebb diókat tette a szájába, de egyszerre csak – krakk-krakk! – három fogacska kiesett. Diótörő állkapcsa meglazult s lötyögött!

– Ó, szegény kis Diótörőm! – jajdult föl Marika, és elkapta az emberkét Fricitől.

– Beképzelt fickó! – morogta Frici. – Diótörő, a fogai meg gyöngék! Hogyan érthet így a meseterségéhez?... Add csak ide, Mari! Föl kell törje a diómat, érted? Még ha az utolsó foga is kihullik! Semmirekellő ez, nem diótörő!

– Nem, nem – zokogott Marika. – Nem adom oda! Szegény Diótörő... Fájdalmasan néz rám... Te szívtelen vagy... Vered a lovadat! Még a katonáidat is lelövetnéd!

– Annak úgy kell lenni! Ahhoz te nem értesz! – kiáltotta Frici. – Diótörő az enyém is, nemcsak a tiéd! Add ide szépen!

Marika erre még jobban zokogott, s a beteg Diótörőt kendőbe pólyálta.

A szülők léptek be Drosselmeier úrral, aki Marika bánatára Frici pártjára állt, de apus így szólt:

– Én Diótörőt Marikára bízom, s mivel látom: nagyon is rászorul, már csak az övé. Senki sem szólhat bele, mi történik Diótörővel. Különbén Frici tudhatná, mint jó katona, hogy sebesültet nem állítanak csatasorba soha.

Fricit ez leforrázta, s mit sem törődve tovább dióval, Diótörővel, az asztal másik oldalára surrant, ahol huszárjai éjjeli szállást vertek, és fölállította az előőrsoket is.

Marika Diótörő fogait keresgélte, a beteg állkapcsot átkötötte, aztán a riadt és sápadt emberkét még gondosabban kendőbe patyókálta s ringatni kezdte, mint egy kisgyereket. Noha természetével ellenkezett, most megharagudott Drosselmeier úrra, aki nevetve kérdezgette tőle:

– Hogy lehet ilyen ronda kis fickót ennyire dédelgetni?

A kislánynak eszébe jutott a különös hasonlatosság Drosselmeier és az emberke között, felnézett rá, és komolyan azt mondta:

– Ki tudja, keresztapa, ha te is így felöltöznél, s neked is ilyen ragyogó csizmád lenne, lennél-e olyan csinos, mint a kis Diótörőm?

Marika nem értette, miért nevetnek erre a szülei, és mért nyúlik meg úgy a főtanácsos úr orra, miért nem nevet a többiekkel, mint máskor?

Bizonyosan oka lehetett.

Csodálatos dolgok

Az egészségügyi tanácsosék nappali szobájában, az ajtótól balra, magas üvegajtós szekrény állt a falnál. Ebben őrizték a gyermekek az évről évre kapott legszebb ajándékaikat.

Lujzika még egészen kicsi volt, amikor apa a szekrényt csináltatta. Az ügyes asztalos olyan kristálytisztá üvegtáblákat illesztett ajtajába, hogy ami benne állt, még szebbnek, ragyogóbbnak látszott. A legfelső polcon, elérhetetlen magasságban álltak Drosselmeier úr mesterművei. Alatta sorakoztak a képeskönyvek. A legalsó polcon Marika babái laktak; a fölötte lévő Frici használta, laktanyának. Most is így történt: Frici fönt állította föl a huszárjait, Marika meg félretolta Makrancos kisasszonyt, leültette legújabb babáját, s a csinosan bútorozott babaszobában uzsonnát rendezett.

Nem tudom, kedves olvasóm – aki talán ugyancsak Marika vagy, mint a kis Stahlbaum lány –, neked is van-e olyan kis virágos díványod, aranyos székecskéd, kis teásasztalkád és legfőképpen ragyogó ágyacskád, amilyen neki, ahol a babáid pihennek? Mindez a szekrény sarkában állt, falain tarka képekkel. Az új baba, Klárka kisasszony – ezt mondanom se kell – itt kitűnően érezhette magát.

Késő este lett.

Már-már közeledett az éjfél; Drosselmeier úr régen eltávozott, és a gyermekek még mindig ott időztek az üveges szekrényénél, noha a mama figyelmeztette őket többször: ideje lenne végre ágyba bújni.

– Ami igaz, az igaz – szólta végül Frici –, szegény huszárjaimra ráfér a pihenés. Amíg itt vagyok, egy se mer bóbiskolni – ezzel távozott, de Marika kunyerált:

– Csak egy kicsikét, egy icipicikét engedj még, mamuskám. Van egy kis dolgom. Ha elvégeztem, lefekszem! Csak egy kicsit...

Marika okos, szófogadó lány volt, a mama nyugodtan magára hagyhatta. Csak a faliszekrény körüli lámpákat oltotta el, mert attól tartott: Marikát a játék túlon túl lefoglalja, így elfelejti kioltani őket.

A mennyezeti lámpa halvány, kedves fénye terjengett csak így a nagyszobában.

Marika, mihelyt egyedül maradt, hozzálátott ahhoz, ami a szívét nyomta, s amit még – maga sem tudta, miért – a mama előtt sem mert tenni eddig. A sebesült Diótörőt az asztalra fektette, nagyon gyöngéden lecsavarta a kendőt, s megvizsgálta sérüléseit.

Diótörő rendkívül sápadt volt. Fájdalmas arca mégis úgy mosolygott, hogy Marikának a szíve elfacsarodott.

– Ó, Diótörőkém – beszélt hozzá halkan –, ne haragudj, hogy Frici úgy megbántott. Nem akart rosszat, csak a vad katonák között ő is egy kicsit keményszívű lett. Különben nagyon jó fiú, elhiheted. Gondosan foglak ápolni, amíg egészséges és jókedvű nem leszel. Drosselmeier keresztapapa meg visszailleszti a fogadat, a vállad. . . Jól ért ehhez, hidd el. . .

Diótörő – amint Marika Drosselmeier nevét kiejtette – átkozottul keserves arcot vágott, és szemében mintha szikrák villantak volna fel.

Marika már-már szinte megriadt, de aztán ismét a régi, derék Diótörő fájdalmasan mosolygó arcát látta, s arra gondolt: csak a léghuzatban sebesen ide-oda lobogó lámpafény változtatta el a kis emberke arcát.

– Buta vagyok! Könnyen megijedek. Azt is elhiszem: ez a fababa arcokat tud vágni! De azért szeretlek. Mulatságos vagy és mégis olyan jó. Ápolni foglak. Úgy, ahogyan illik! – azzal karjára vette Diótörő komát, lekuporodott a szekrény előtt, és így szólt:

– Kérlek szépen, Klárika kisasszony – fordult az új babához –, mondj le az ágyacskádról a sebesült kedvéért. . . Gondold meg: te erős vagy, egészséges, különben nem lenne ilyen szép az arcod.

Klárika kisasszony a ragyogó ünneplőben előkelőnek és igen bosszúsának látszott. Nem szólt egy kukkot sem.

– Nincs mit teketóriázni – folytatta Marika, s előhúzta az ágyat. Belefektette gyöngéden Diótörőt, sebesült vállát szalaggal burkolta, s az orra hegyéig szépen betakarta.

– A nevetlen Klárika mellett nem maradhatsz – suttogta Marika, és az ágyat Diótörővel áttette a felső polcra. Egy szép falu mellé került, ahová Frici a huszárait szállásolta el. A szekrényt becsukta, s indult a hálószobába, midőn – figyeljetek csak, gyerekek! – mindenfelől halk susogás és kaparászás hallatszott, a székek és a szekrények mögött, de még a kályha felől is. . .

A falióra egyre hangosabban zörgött, ütni akart, de sehogyan sem tudott.

Marika odanézett.

Az órán ülő aranyozott bagoly leeresztette szárnyát, így az egész számlapot eltakarta csúnya, görbe csőrű, meredt macskafeje.

Az erősödő berregésből szavak alakultak:

Óra, óra, óra, ó,
Egérkirály füle jó.
– purrpurr – pumpum.
Halkan berregj, halkan, halkan,
zendülj-csendülj, régi dallam.
– purrpurr – pumpum.
Kondulj, kondulj, kisharang,
néki szóljon most a hang.

És – pum-pum! – tompán, rekedten kondult, tizenkétszer!

Marika megborzadt, el akart szaladni, de ekkor megpillantotta Drosselmeier keresztapát, aki a faliórán ült a bagoly helyén. Sárga kabátját mint két szárnyat lógatta kétoldalt.

A lányka megemberelte magát, és fölkiáltott:

– Keresztpapa, keresztpapa! Mit akarsz odafönn? Gyere le hozzám! Ne ijesztgess! Csúnya keresztpapa!

De egyszerre csak vinnyogás és cincogás támadt köröskörül, és a falak mögött mintha ezer kicsi láb szaladgálna és futkosna, és ezer kicsi lámpácska csillanna a padlódeszkák rései közül.

De nem lámpácskák csillantak.

Nem!

Kicsiny, szikrázó szemek voltak ezek, s Marika észrevette: mindenünnen hosszú farkú egérek bukkanak és nyomulnak elő.

Csakhamar az egész szoba megtelt a topp-topp és hopp-hopp morajlással; az egerek egyre sűrűbb és egyre villogóbb csapatban szaladgáltak, s végül fősorakoztak szakaszokban úgy, mint Frici katonái csata előtt.

Marikát mindez igen mulattatta, s mivel csöppet se iszonyodott az egerektől, már-már elpárolgott a félelme is, de hirtelen olyan fütyülést hallott, amitől a hideg végigfutott a hátán.

Ó, mit látott?!

Nem, kedves olvasóm. Tudom: éppúgy helyén a szívetek, mint a bölcs és bátor hadvezérnek, Stahlbaum Fricinek, de ha azt látnátok, amit most Marika, bizonyosan mind megfutamodtok, s talán – azt hiszem – ágyba is ugrotok, fületekig rántva a takarót. Vagy azon is fölül!

Szegény Marika még ezt se tehetette, mert közvetlenül kicsi lába előtt mész és homok szóródott föl a padlón és szétmorzsolódott téglatörmelék is, s a padozat alól borzalmas sziszegéssel hét egérfej bukkant fel, hét szikrázó koronával. Csakhamar előnyomult a hétfejű Egerkirály, akit háromszoros sivitással üdvözölt egész serege, s egyszerre indultak – kopp-kopp, trott-trott – a szekrény felé, ahol Marika állt.

A félelemtől úgy dobogott a szíve, hogy azt hitte, kiugrik, majd meg azt érezte, megdermed a vér az ereiben. Hátrátántorodott, és ekkor – klirr-klirr-prr – a szekrény üvege szilánkokra tört.

Ugyanakkor éles fájdalmat érzett a karján, de a szíve meg is könnyebbedett. Nem hallotta a sivitást, fütyülést, minden elnémult, noha nem nézett oda, azt hitte: az egerek megrettentek az üvegcserepek csörrenésétől, és eliszkoltak.

De mi ez megint?

A szekrényben, Marika háta mögött különös mozgolódás támadt, hangocskák zajongtak: „Fölkelni! Fölkelni! Csatára, még az éjjel! Fölkelni! Csatára!”

Ezzel a hanggal kedvesen összezengető kicsi harangocskák is csilingeltek.

– A kis játékom – örült meg Marika, és félreugrott. Akkor látta: a szekrényben csodálatos a viláosság, és sürgölődés, izgás-mozgás támadt.

Babák szaladgáltak, kis karjukkal hadonásztak, aztán egyszerre fölemelkedett Diótörő. A takarót ledobta, kipattant az ágyból, kirántotta a kardját, a levegőben ugrált, kiáltozott:

– Knak – knak – knak,
csőcselék csapat,
letye-fetye had,
buta egérhad.
Knak – knak – egérhad,
krik és krak –
letye-fetye csak.

– Kedves alattvalóim, barátaim, testvéreim, velem leszték a kemény harcban?

Három Buffo bohóc, Pantalone, négy Kéményseprő, két Citerás és a Tamburás lelkesen kiáltott:

– Igen, uram! Hűségesen kirtartunk melletted. Veled megyünk a harcba, a győzelembe vagy halálba! – és az elragadtatott Diótörő után zuhantak, aki vállalkozott a veszedelmes ugrásra, a felső polcraól a mélybe. Igen! Ők könnyen ugráltak, mivel egyrészt csupa selyem- és posztó ruhát hordtak, másrészt a testükben sem igen volt más, mint vatta és szecska. Úgy puffantak le, mint a gyapjaszások. Szegény Diótörő bizony kitörhette volna kezét-lábát, mert – gondoljátok el – a polca csaknem kétlábnyira volt

a földtől, a teste meg merev, mert hársfából faragták. Úgy bizony, eltörhette volna kezét-lábát, ha a veszedelmes ugrás pillanatában Klárka kisasszony föl nem pattan a díványról, karjába nem kapja a hőst kihúzott kardjával együtt.

– Ó, te édes, jó Klárka! – zokogott Marika. – Mennyire félreismertelek. Bizonyára szívesen adtad az ágyacskádat Diótörőnek!

Klárka kisasszony azonban gyengéden magához szorítva az ifjú hőst, így szólt:

– Ne menj, ó, jó uram. Ilyen sebesülten és betegen a küzdelem veszélyes... Nézd, milyen harci kedvvel gyülekeznek alattvalóid; Buffo, Pantalone, Kéményseprő, Citerás és Tamburás lenn vannak már, és az én polcom mézeskalács bábu is fészkelődnek, látod? Pihenj meg, ó, uram, és nézd csak a győzelmüket!

De Klárka hiába szólt így. Diótörő rúgkapált lábával, a cifra baba tehát a földre eresztette.

Diótörő fél térdre ereszkedett, és lovagiasan azt suttogta:

– Ó, hölgyem, az irántam tanúsított nyájasságodra mindig emlékezni fogok a csatában-harcban!

Ekkor Klárka olyan mélyre hajolt, hogy az emberke karját megfoghatta. Szelíden fölemelte, s leoldotta magáról csillámos, ékes derékövét, hogy Diótörőre kösse, ő azonban hátrált, s azt mondta:

– Ne pazarold rám a kegyeidet, mert... – itt megakadt a szava, felsóhajtott, s Marika szalagját kötötte derekára. Villogó kardját vidáman forgatta, s fürgén, ügyesen a padlóra ugrott.

Észrevehetted, kedves olvasóm, hogy Diótörő már korábban is igen jól érezte Marika jóságát, szeretetét, ezért sem akarta elfogadni Klárka kisasszony szalagját, bármilyen csillogó és pompás lett legyen is az. De mi lesz most?

Amint Diótörő leugrott, a vinnyogás és cincogás újra hallatszott.

Az asztal alatt számlálhatatlan egér gyülekezett, és mindnyájuk közül kimagaslott a hétfejű Egerkirály!

Mi lesz most, mi lesz most?

Az ütközet

– Verd a díszindulót, hűséges Tamburásom! – kiáltotta harsányan Diótörő, és a Tamburás úgy pergette dobját, hogy a szekrény törött üvegtáblái mind beleremegtek. Bent pedig nagy recsegve-ropogva minden skatulya teteje fölnyílt. Kiugrottak a katonák, Frici hadserege, és az alsó polcon tündökletes csapatba sorakoztak.

Diótörő föl-alá lépkedett, és lelkesítette hadseregeit:

– Kutyafékomadta – kiáltott hirtelen –, egy trombitást se látok! – S Pantalonéhoz fordult, aki kissé sápadtan állt, és hosszú álla mintha vacogott volna.

– Tábornok – szólt Diótörő ünnepélyesen –, ismerem vitézségét és tapasztaltságát. Önre bízom egész lovasságomat és a tüzéség parancsnokságát is. Lóra nincs szüksége önnek, elég hosszú a lába, s tűrhetően üget is velük. Teljesítse tehát feladatát. Most a gyors és határozott döntés a fontos, figyeljen a kedvező pillanatra.

Pantalone hosszú, vékony ujját azonnal a szájához illesztette, és olyan fülrepszott füttyentett, mintha száz trombitácskát fűttak volna meg.

Erre a szekrényből nyerítés hallatszott és dobogás, majd Frici vértesei, a dragonyosok, de elsősorban a vadonatúj huszárok nyomultak elő. Egykettőre lenn voltak a padlón. Ezred után ezred lépkedett el Diótörő előtt, repkedő zászlókkal. Zengő muzsikára a szoba padlóján vonalban sorakoztak. Előttük nagy csörömpöléssel ágyúk vonultak tüzerekkel, s csakhamar megdördültek: bum-bum! Cukorborsószemek csaptak az egerek sűrű tömege közé. Különösen egy nehézüteg okozott veszteséget, mert a mama zsámolyáról – pum-pum – szakadatlan tűzben tartotta az egereket.

Az egerek mindamellert közelebb nyomultak, sőt néhány ágyút is el tudtak söpörni, de a prr-prr-prr nem szűnt meg, s Marika alig látta, mi is történik a sűrű füstben.

Annyi bizonyos: mind a két ellenfél a legelkeseredettebben küzdött, s a győzelem sokáig ingadozott ide-oda. Az egerek mind nagyobb tömeget vetettek harcba, és ügyesen hajított ezüstlabdacsaik bebecsaptak az üvegszekrénybe is.

Klárka és Makrancos kétségbeesett. Szaladgáltak, tördelték kezüket.

– Ifjúságom virágában lesz végem! – rikoltozott Klárka. – Nekem, aki a legszebb baba vagyok!

– Hát ezért vigyáztam magamra annyira – jajongott Makrancos –, hogy e négy fal között pusztuljak el?

Aztán egymás nyakába borultak, és úgy bőgtek, hogy még az iszonyú lármában is hallani lehetett. Mert arról a színjátékról, ami most kezdődött, alig lehet fogalmad, olvasóm.

Tomboló prr-prr, puff-piff, katarak-katarak-bum, burum, bum-burum-bum! kavargott; az Egerkirály, az egerek vinyogtak, s közben Diótörő hatalmas hangja hallatszott, amint hasznos parancsokat oszt, és hol itt, hol ott lehetett látni a tűzben álló zászlóaljok közt!

Pantalonének néhány ragyogó lovastámadása dicsőséget szerzett, de Frici huszárait az egértüzérség bűzgolyóbisokkal hajigálta meg, ezért a huszárok nem mertek rohamozni. Pantalone parancsa szerint balra kanyarodtak, s a parancsnok is így tett: vétesei és dragonyosai, egyszóval mind balra kanyarodtak, s ezen az úton végül hazalógtak.

Így került veszélybe a zámolyra állított üteg, s így törhetett elő csakhamar egy nagy csapat egér, akik olyan hevesen rohamoztak, hogy a zámoly fölfordult ágyústul, tüzérestül.

Diótörő megdöbönt ezen; parancsot adott a jobbszárnyaknak a visszavonulásra.

Tudod, olvasóm, ez majdnem annyit jelent, mint megszabadni, de fordítsd el szemed, és tekints a balszárnyra, ahol még minden jól áll, ahol hadvezérnek és hadseregének van még reménysege!

A leghevesebb harc közben a komód alatt az egérlovasság titokban fölfejlődött, s iszonyú, dühödt, hangos cincogással Diótörőék balszárnyára támadt.

Óvatosan, a szekrény peremén áthatolva, két kínai császár vezetésével fölvonult a mézesbáb-hadsereg.

Ezek a bátor, pompás csapatok, amelyek számos kertészből, harlekinből, tigrisből és oroszlánból álltak, higgadtan, bátran, kitartóan küzdöttek. Hősiességük már-már elragadta az ellenségtől a biztos fölényt, amikor egy vakmerő egér merészen előrohant és leharapta az egyik kínai császár cifra fejét. Ezáltal rés támadt, az ellenség benyomult, és csakhamar az egész zászlóalj szétmorzsolódott. De ez a nemtelen tett kárukra szolgált, ugyanis midőn egy vérszomjas egér vitéz ellenfele hasába harapott, a nyomtatott feliratlapocská torkán akadt, s abban a pillanatban vége lett.

De mit segített ez Diótörő visszavonuló, egyre hátráló s egyre több főt veszítő hadseregén? A szerencsétlen parancsnok már csak maroknyi csapat élén küzdött az üvegszekrény előtt.

– A tartalékokat! Pantalone! Buffo! Tamburás! Hol vagytok?! – kiáltozott és reménykedett, hogy újabb segédc csapatok jönnek a szekrényből.

Elő is botladozott néhány mézeskalács emberke, asszonyka, aranyarccal, kalpaggal, sisakkal, de olyan ügyetlenül vagdalkoztak maguk körül, hogy az ellenségből senkit sem találtak el, ellenben Diótörő fejéről majd leverték apró sapkácskáját. Az ellenség már körül is fogta őt. A helyzete szorongatottá vált. Át akart a szekrény peremén ugrani, de lába túlságosan rövidnek bizonyult, Klárka és Makrancos sem segíthettek, mert ajultan hevertek. Huszárok, dragonyosok ugrattak mellette, s ő kétségbeesetten kiáltotta:

– Lovat, lovat! Egy országot egy lóért! Ebben a pillanatban két ellenséges harcos famentéjénél megragadta.

Egerkirály, hét torkából üvöltve diadalt, feléje rohant.

Marika nem tudta magát tovább türtöztetni.

– Ó, szegény Diótörőm! Szegény Diótörőm! – jajdult föl, s maga sem tudva, mit tesz, lekapta bal lábáról cipellőjét, s az egérhad kellős közepébe dobta, egyenesen Egerkirály felé.

Egy szempillantás alatt a csatatér szétrebbent, s ugyanakkor Marika még szúrósabb fájdalmat érzett a bal karjában, mint előbb.

Ezután már semmit se látott, hallott.

A betegség

Amikor Marika fölébredt mély álmából, ágyacskáján feküdt.

A nap sugarasan ragyogott be a jégvirágos ablakon át.

Ágya szélén idegen ember ült, kis idő múltán fölismerte: Wendelstern sebész, aki halkan mondta:

– Fölébredt.

Anya is odalépett. Aggodalmas, fürkésző szemmel nézte.

– Ó, kedves anyuskám – suttogott Marika. – Elfutottak-e mind a csúnya egerek? Megmenekült-e a drága Diótörő?

– Csacsiságot beszélsz! – felelte anya. – Mi bajuk lenne Diótörővel az egereknek? De temiattad sok-sok aggodalmunk volt. . . Ezért nem jó, ha önfejúek vagytok, és nem hallgattok a szülői szóra. Tegnap éjjel a babákkal játszottál, elálmosodtál, vagy valami egér ijeszthetett meg, noha különben nincs egér a házban. . . Elég az hozzá, hogy a könyököddel betaszítottad a szekrény üvegét, és olyan mélyen vágta a karodba, hogy Wendelstern úr kellett kiszedje az üvegszilánkokat a sebből. Hála istennek, éjfélkor felébredtem, s minthogy nem láttalak, a nappaliba mentem. Ott feküdtél eszméletlenül, a karodból meg csak úgy dőlt a vér. Magam is csaknem elájultam ijedtemben. Ott feküdtél a földön, körülötted elszórva Frici csomó ólomkatonája, sok más bábu, széttört alakok. Mézeskalács emberkéék, s Diótörő ott hevert a vérző karodon, nem messze tőled meg a bal cipőd.

– Ó, anyuskám – szakította félbe a kislány. – Látod, ezek az egérharc nyomai. Azért is ijedtem meg úgy, mert az egerek foglyul akarták ejteni Diótörőt. Aztán magam sem tudom már, mi történt.

Wendelstern sebész intett a szemével. Anyu gyengéden így szólt Marikához:

– Jól van, jól van, édes gyermekem! Légy nyugodt, az egerek megfutottak. Diótörő egészséges és vidám. Benn áll a helyén az üvegszekrényben.

Most apa lépett a szobába; aztán az orvossal sokáig tanácskozott. Marika hallotta: seblázzról beszélnek. Ágyban kell még maradni néhány napig; ámbátor leszámítva a sajgó kis fájdalmat, nem érezte magát sem rosszul, sem betegnek. Tudta: Diótörő ép bőrrel megmenekült, s néha hallotta álmában, amint érthetően, noha nagyon fájdalmas hangon így szólt:

– Sokat tettél értem, én hűséges úrnőm, de még többet tehetsz.

Marika hiába törte a fejét: mit tehetne, nem jutott eszébe semmi sem.

Játszani nem tudott a sebesült karja miatt, s ha olvasni akart, káprázott a szeme, s olyan furcsán, hogy abba kellett hagyja, így hát bizony lassan telt az idő, s Marika alig várta az alkonyatot, mert ekkor anya az ágya mellé ült, mesélt vagy olvasott.

Egyszer éppen Fakardin herceg csodálatos történetével végzett, amikor kinyílt az ajtó, és Drosselmeier keresztpapa lépett be e szavakkal:

– Meg kellett már néznem, hogy van a mi sebesült betegünk.

De amint Marika a keresztpapa sárga kabátjára nézett, olyan élénken emlékezett arra az éjszakára, amelyiken Diótörő elvesztette a csatát, hogy önkéntelenül is fölkiáltott:

– Jaj, keresztpapa! Milyen csúnya voltál, amint az órán ültél és eltakartad a szárnyaddal, hogy a hangos ütés el ne riassa majd az egereket! Jól hallottam, amikor lekiáltottál Egérkirálynak! Miért nem Diótörőt segítetted inkább, mért nem engem, csúnya keresztpapa? Látod, te vagy az oka, hogy sebesültem, betegen ágyban fekszem!

Anya egészen megrémült:

– Mi bajod van, Marika? Mi történt?

De Drosselmeier keresztpapa különös arcot vágott. Monoton, pergő hangon kántálni kezdett:

Inga-binga ketyeg,
ballag-billeg,
illik vagy nem illik,
óra, óra, órainga ketyeg és pereg,
halkan ketyeg,

kis harang üt: kling-klang,
giling-galang, giling-galang,
ne félj, babus, aranygalamb,
kis harang üt,
idő halad,
Egérkirály hazaszalad,
bagoly szárnya gyorsan lebben,
pik-pak, egyre sebesebben,
harang: bim-bum,
óra: pik-pak,
inga-binga ketyeg,
ballag-billeg,
illik vagy nem illik,
dirr és durr és pirr és purr!

Marika rábámult Drosselmeier keresztpapára, aki egészen elváltozott, s még csúnyább lett, mint máskülönben. Jobb karjával csapkodott ide-oda, mintha dróton ráncigált bábú lenne. Ugyancsak megremült volna, ha anya nincs ott, s Frici, aki időközben a gyerekszobába surrant, hangos kacagásra nem fakad:

– Jujj, keresztpapa, ma megint olyan vicces vagy! Úgy csinálsz, mint a Paprika Jancsim, akit a kályha mögé hajítottam!

Anya azonban komolyan mondta:

– Kedves főtanácsos úr, mit jelent ez a furcsa tréfa?

– Uram, Istenem! – felelte Drosselmeier, és nevetett. – Hát nem ismerik az én szép órásdalomat? Ezt szoktam dalolgatni olyan kis betegeknek, mint Marika – és gyorsan az ágy szélére ült, s így folytatta:

– Ne haragudj, hogy nem kapartam ki rögtön Egérkirálynak mind a tizennégy szemét, de nem lehetett. Ehelyett valami nagy örömet szerzek neked.

S e szavakkal benyúlt a zsebébe, előhúzta – lassan – Diótörőt, akinek ügyesen pótolta a fogát, s az állkapcsát is helyreigazította.

Marika felujjongott; anya pedig mosolyogva mondta:

– Látod, aranyom, milyen jól bánik Diótörővel a keresztpapa?

– Azt azonban ismerd el, Marika – szakította félbe a főtanácsos Stahlbaumné –, hogy Diótörő daliásabb legény is lehetne. És az arcát sem lehet szépnek mondani. Ha meghallgatod, szívesen elmesélem, miként plántálódott és gyökeresedett meg ez a csúnyaság Diótörő egész családjában. Vagy talán már ismered Pirlipát hercegnő, Egérfül boszorka és a nagy órásmester régi történetét?

– Nem, nem – felelte Marika. – Meséld el.

– Remélem – mondta Stahlbaumné –, ezúttal nem lesz borzalmas a meséje?

– Egyáltalán nem, drága asszonyom – válaszolt a főtanácsos úr. – Ellenkezőleg. Igen tréfás, amit szerencsém lesz most elbeszélni.

– Mesélj, mesélj, kedves keresztpapa – kiáltottak a gyermekek, s a főtanácsos elkezdte a mesét.

Mese a kemény dióról

„Pirlipát édesanyja a király felesége volt. Tehát királyné. Pirlipát meg abban a pillanatban, ahogy megszületett, született hercegnő.

A király örült, amikor megpillantotta bölcsőjében szép kicsi leánykáját. Ujjongott, táncolt, egy lábon forgott s rikkantgatott:

– Hujjujj! Látott már valaki szebbet Pirlipáncikámnál?

A miniszterek, tábornokok és tisztek, követvén a haza atyját, szintén egy lábon ugrándoztak és kiáltoztak:

– Nem, soha!

S tagadhatatlan: amióta világ a világ, Pirlipát hercegnőnél szebb gyermek nem született. Arcocskája mintha liliomfehér és rózsapiros selyempihéből lenne szőve, míg szemecskéje élénken csillogó azúr. Fürtöcskéi aranszálakban göndörödtek. Azonfelül Pirlipát két apró gyöngyházfogsorral jött világra, s két órával születése után, midőn a kancellár meg akarta nézni közelebbről az arcát, úgy az ujjába harapott, hogy az fölördített:

– Aú-aú!

Egyszóval Pirlipátról az egész elragadtatott ország tudta: szellem, kedély és értelem együtt lakozik a kis angyalban.

Mondom, mindenki elégedett volt, csupán a királyné nyugtalankodott. Különösen az volt a föltűnő, hogy olyan gondosan őriztette a bölcsőt. Leszámítva az ajtónállókat és a két állandó dajkát, még másik hat vigyázta éjről éjre. Amit azonban igazán senki sem értett, az az volt: mind a hat dajkának egy-egy macskát kellett az ölében tartania, s egész éjjel simogatni is, hogy a macskák doromboljanak.

Mivel lehetetlen, kedves gyerekek, hogy kitaláljátok, miért intézkedett így Pirlipát édesanyja, én pedig tudom, ennél fogva mindjárt meg is mondom nektek.

Történt egyszer, hogy Pirlipát apjának udvarában igen sok jeles király és kellemes herceg gyűlt egybe. Ennek öröme fényes ünnepeket, lovagi játékokat, színelőadást és bálakat rendeztek. A király meg akarta mutatni, hogy aranyban, ezüstben csöppet sem szűkölködik, ezért szeretett volna alaposan belemarkolni a kincstárba és valami jó nagy murit csapni. Titokban értesülvén az udvari főszakács-tól, hogy a csillagász jelentése szerint elérkezett a disznótor ideje, kocsiba vetette magát, s személyesen indult meghívni valahány királyt és herceget, aki csak volt.

– Csupán egy kanálka levesre – mondta nekik, hogy a meglepetés annál nagyobb legyen, amikor a pompás falatokat látják.

A királynéhoz pedig így szólt akkor:

– Tudod, szívecském, a hurkát rendkívül szeretem!

A királyné tudta, mit akar ezzel mondani az ura. Tudniillik azt, hogy nosza, fogj hozzá, amint szoktál, töltesd a hurkát. A főkincstáros a konyhába vitette a nagy arany hurkáskatlant, ezüstlábosokat. Tüzet raktak szantálból, s a királyné fölötötte damasztkötevényét. Csakhamar a hurkaleves kellemes illata áradt a katlanból, s ez behatolt az államtanácsba is.

A király elragadtatásában nem tudta magát tovább türtőztetni.

– Engedelmeikkel, uraim! – kiáltotta, s kiszaladt a konyhába, hogy arany kormánypálcájával megkavarja a levest, aztán átölelte a feleségét, s nyugodtan visszatért az államtanácsba. A konyhában éppen fontos esemény került sorra; az, hogy a szalonnát kockára vagdossák, ezüstrostélyon megpirítsák.

Az udvarhölgyek félrevonultak, mivel a királyné az ura iránti hűséges tiszteletből ezt a műveletet mindig maga végzi. Midőn a szalonna sercegni kezdett, finom, suttogó hang hallatszott valahonnan:

– Adj nekem is a szalonnából, nővércém! Lakmározni akarok én is, királyné vagyok én is. Adj nekem is a szalonnából, kérlek. . .

A királyné tudta jól, hogy Egérfül asszonyság hangját hallja, aki már hosszú évek óta a királyi palotában lakott. Állítása szerint rokonságban álltak, s maga is királyné volt Egériában, ezért a tűzhely alatt nagy udvartartással élt.

A királyné lágyszívű és jóságos asszony volt, s bár Egérfült nem ismerte el királynénak és nővérenek, az ünnepi napon mégsem sajnált tőle néhány jó falatot, és így szólt:

– Bújjon elő – hívta –, Egérfül asszony. Egyék a szalonnából, ha annyira kéri. . .

Egérfül asszony fűgén szökkent elő, a tűzhelyre ugrott, s egyik szalonnadarabkát a másik után kapta be. De egyszerre csak előbukkant minden atyafia, az asszonyság hét nevetlen lurkójával együtt, s a jeles akasztófavirágok úgy nekiestek a szalonnának, hogy a királyné védekezni sem tudott. Szerencsére

belépett a főudvarmesternő, és elkergette a tolakodó, hívatlan vendégeket, így mentett meg egy kevéske szalonját. Ezt az udvari matematikus utasítása szerint nagy mesterkedéssel a hurkákba szétosztották.

Dobok perdültek, kürtök harsantak. A megjelent uralkodók és hercegek ragyogó ruhában, fehér poroszkákon és kristálykocsikon vonultak föl a hurkatorra. A király szíves barátsággal fogadta őket, de már a májas hurkánál észrevették: egyre jobban sápad, szemét is az ég felé emeli. Halk sóhajok törtek ki belőle, s belsejében láthatólag hatalmas fájdalom dúlt. A véres hurkánál aztán hangos csuklásokkal és nyögésekkel hátradőlt székében, kezét arca elé kapta, sóhajtozott és jajgatott.

Mindnyájan fölugrottak az asztaltól. Úgy tetszett, megnevezhetetlen, mély fájdalom gyötri a szerencsétlen fejedelmet. Végre-végre, sok-sok rábeszélés után alig hallhatóan azt dadogta:

– Kevés a szalonna.

A királyné kétségbeesve elé vetette magát, s zokogva kiáltott:

– Ó, szegény, szegény királyuram! Ó, milyen nagy fájdalmakat szenvedsz! De lásd, a bűnös itt térdel lábad előtt, büntesd meg, sújtsd keményen! A szalonját Egérfül asszony falta föl hét fiával és minden atyafiával együtt!...

Ekkor a királyné elájult félelmében.

A király azonban fölugrott haragosan, és nagy mérgesen harsogta:

– Hogy történhetett ez? Főudvarmesternő!

Az meg elmondott annyit, amennyit tudott. A király eltökélte: bosszút áll Egérfül asszonyon és pereputtyán, mert felzabálták a hurkába való szalonját.

Összehívták a titkos tanácsot, s elhatározták: Egérfül asszony ellen eljárást indítanak. Mivel a király úgy vélte: ezenközben még mindig elehetik a szalonját előle, az egész ügyet az udvari órásmesternek és csodadoktornak adták át. Ez a férfiú, akit éppen úgy hívtak, mint engem, azaz Drosselmeier Illésnek, megígérte: állambölcs művelettel örök időkre kiűzi Egérfül asszonyt pereputtyával együtt a palotából. Kitalált egy kicsiny és ügyes gépezetet, amelybe fonálon lógó szalonját helyezték, s amelyet Drosselmeier a szalonnafaló asszonyság lakása mellett állított föl.

Egérfül asszony sokkal okosabb volt, semhogy keresztül ne lásson a csalafintaságon, de intelme mit sem használt, a pörkölt szalonna kellemes illatától elcsábult Egérfül asszony mind a hét fia és igen sok kedves, jó rokona is bement a Drosselmeier-féle gépecskébe. Ahogy be akarták kapni a szalonját, egy hirtelen lecsapódó rács foglyul ejtette őket. Egérfül asszony maradék seregével elhagyta a borzalmak színterét. Keserűség, kétségbeesés és bosszúvágy hánytorgott a szívében.

Míg az udvar ujjongott, búsult a királyné, mert jól ismerte Egérfül asszony rossz természetét. Tudta: fiai, sok rokona halálát nem hagyja majd bosszultatlanul.

Midőn egyszer a királyné éppen a kedvenc tüdős kását készítette az urának, Egérfül asszony valóban megjelent.

– Fiaim, rokonaim elpusztultak – mondta. – Vigyázz, királyné, a hercegnődre! Vigyázz! – Ezzel ismét eltűnt, már nem mutatkozott. A királyné pedig ijedtében tűzbe borította a tüdős kását, így Egérfül asszony másodízben rontotta el a király ételét. No, de elég ennyi egy estére. Legközelebb majd itt folytatom.”

Hiába kérte Drosselmeier urat Marika, az a mesét nem folytatta már.

– Jóból is megárt a sok. Holnap meghalod a többbit.

A küszöbön állt, amikor Frici megkérdezte:

– De igazán igaz, hogy te találtad ki az egérfogót?

– Ilyen csacsiságot hogy kérdezhetsz? – szolt reá az anyja, de a főtanácsos különös mosollyal mondta:

– Hát nem vagyok elég agyafúrt órásmester, hogy egy egérfogót se tudjak föltalálni?

A kemény dióról szóló mese folytatása

„No, most már tudjátok, gyerekek – folytatta legközelebb Drosselmeier úr –, hogy a királyné miért őrizte olyan gondosan a csodaszép Pirlipát hercegnőcskét? Félni kellett Egérfül asszony fenyegetésétől, attól, hogy visszajön, és valami bajt okoz. A bölcs és tapasztalt Egérfül asszonnyal szemben csődöt mondtak az órás masinái, s az udvari csillagász és csillagjós szerint csupán Murr kandúr családja tarthatja távol Egérfül asszonyt a kicsi bölcsőtől. Ezért cirógatta mindegyik dada e jeles család egy-egy fiát a bölcső mellett.

Egy késő éjjeli órán a földajkák egyike fölrezzent, mintha álomból ébredt volna.

Körülötte mindenki szunyókált, macska se dorombolt, csak a szű percegése hallatszott.

De hogy megrémült a titkos földajka, midőn egy ronda egeret látott maga előtt, aki hátulsó lábára ágaskodott, és szörnyű fejét a bölcsőre fektette. A borzalomtól kiáltott, fölugrott, ám ebben a percben Egérfül asszony – mert ő volt ott Pirlipát bölcsőjénél – a szoba egyik sarkába surrant.

A Murr család utánairamodott, de már későn, a menekülő eltűnt. Fölríadt a lármára Pirlipát is, keservesen sírt, ami a dajkákat megnyugtatta: él!

De mekkora lett akkor a rémület, amikor a bölcsőbe tekintettek, és megpillantották a kisgyermeket. Az aranyfürtű angyalfej helyett formátlan arc nézett szembe velük, s a szájacská fültől fülig ért.

A királyné csaknem belehalt fájdalomába; a király szobáját ki kellett vattázni, mivel minduntalan fejfel rohant a falnak. Kétségbeesett hangon kiáltozta:

– Ó, én szerencsétlen!

Most már végre beláthatta volna: kár volt a szalonna miatt Egérfül asszony minden nemzetségét elveszejtetnie, de erre nem is gondolt, hanem minden hibát az órásra, a nürnbergi Drosselmeier Illésre hárított.

Ennél fogva a következő parancsot adta ki:

– Drosselmeier köteles Pirlipát hercegnőt négy héten belül előbbeni állapotába visszahelyezni, vagy ellenkező esetben halálra adatik.

Drosselmeier igencsak megijedt, mindamelllett bízott mesterségében, így hozzáfogott az első művelethez: Pirlipát hercegnőt ügyesen szétszedte, megtekintette belső szerkezetét, azonban sajnos, azt kellett tapasztalja, hogy a hercegnő, amint növekedik, formátlansága is mind nagyobb lesz. Mivel a bajjal szemben tanácstalan állt, tehetetlen búskomorságba merült.

A negyedik hét is vége felé járt, amikor a király szikrázó, haragos szemmel benézett hozzá, s dühösen így kiáltott:

– Drosselmeier Illés! Gyógyítsd meg a hercegnőt, vagy meghalsz!

Drosselmeier keservesen sírt, míg Pirlipát hercegnő diót törögetett. Az ezermesternek most tűnt fel először Pirlipát szokatlanul nagy dióéhsége, és egyben az is, hogy a hercegnő fogakkal született. A kicsike az átváltozás után addig ordított, amíg véletlenül nem kaparintott valahonnan egy diót. Nyomban feltörte, megette a belét, aztán elcsendesült.

Ettől kezdve a dajkák alig győzték hordani a diót.

– Ó, természet ösztöne! – kiáltott föl Drosselmeier Illés. – Te megmutattad nékem a titok nyitját!

Drosselmeier engedélyt kért arra, hogy beszélhessen az udvari csillagással. Mivel régi jó barátok voltak, könnyek között karolták át egymást, aztán nagy-nagy könyvben keresgéltek, s fölállították Pirlipát horoszkópját. Nem volt könnyű, mivel a vonalak egyre jobban összekuszálódtak, végül azonban – mily öröm! – tisztán látták: a hercegnőt a rútító bűbájtól megszabadítani egy módon lehet: megetetni vele a Krakatuk-dió édes belét.

A Krakatuk-diónak olyan kemény a héja, hogy egy ágyú is átgördülhet rajta, mégsem törik össze. Ezt a diót kell olyan valakinek szétharapnia a hercegnő jelenlétében, aki még nem borotválkozott, és sohasem viselt csizmát. A dió magvát ráadásul lehunytt szemmel kell átnyújtania, s csak akkor nyithatja ki ismét a szemét, ha hét lépést tett hátrafelé, botlás nélkül.

Drosselmeier három napot és három éjét szakadatlan munkában töltött a csillagással. Szombaton, mikor a király éppen ebédnél ült, örömmel rontott be hozzá, és jelentette: tudják már, hogy hogyan szerezhetik vissza Pirlipát hercegnő elveszett szépségét.

A király átölelte, s egy gyémántkardot, négy érdemjelet és két ünneplőt ígért örömeiben.

– Asztalbontás után tüstént kezdjen neki – fűzte hozzá barátságosan. – Gondoskodjék, kedves csodadoktorom, hogy a csizmátlan és borotvátlan ifjú a Krakatuk-dióval együtt a kellő percben kéznél legyen.

Drosselmeier erre csak ötölt-hatolt, végül nagy reszketve kibökte: jóllehet az orvoslásmódot már kitalálták, a Krakatuk-diót és a diótörő ifjút azonban ezután kell még megkeresni.

A király dühösen emelte a jogart koronás feje fölé, és oroszlánhangon bömbölte:

– Akkor hát nyakazzanak le!

Szerencséje volt a bajba jutott Drosselmeiernek, hogy a királynak aznap különösen ízlett az ebéd, így jobb kedve kerekedett, hallgatott az okos szóra, a nagylelkű és az óras sorsán szánakozó királyné tanácsára.

Drosselmeier Illés is felbátorodott és kifejtette a királyi pár előtt: tulajdonképpen megoldotta a feladatát, megjelölte az eszközt, amely a hercegnőt meggyógyíthatja, így megváltotta saját életét is.

A király, bár üres kifogásnak és ostoba lárifárinak nevezte mentegetőzését, egy pohár gyomorerősítő után azonban úgy határozott: az órásmester és a csillagász keljenek útra, de a Krakatuk-dió nélkül ne is próbáljanak visszatérni. A diótörő ifjút pedig – a királyné ajánlatára – a hazai és külföldi hírlapokban és közlönyökben közzétett többszöri felhívás útján igyekeznek majd megtalálni.”

A főtanácsos itt megint abba hagyta az elbeszélést, és megígérte: másnap elmeséli a többit.

A kemény dióról szóló mese vége

Másnap este, alighogy a lámpákat fölgyújtották, valóban beállított Drosselmeier keresztpapa, és folytatta a mesét: „Tizenöt éve vándorolt már Drosselmeier és az udvari csillagász, s még mindig nem akadtak a Krakatuk-dió nyomára. Hogy hol és merre jártak, mi minden csodálatosat láttak, arról négy álló hétig tudnék mesélni nektek, de ehelyett inkább kereken kimondom: a mélységesen elkeseredett Drosselmeier végül is lebírhatalatlan honvágyat érzett kedves szülővárosa, Nürnberg után. Különösen akkor lepte meg ez a vágyakozás, mikor barátjával egy ázsiai őserdő közepén pipázott.

– Ó, gyönyörű, gyönyörű, szülővárosom, Nürnberg. Gyönyörű város. Aki nem látott téged, utazhat Londonba, Párizsba és Pétervárra, szíve föl nem hevül. Utánad vágyakozom szüntelenül, utánad, ó, Nürnberg, gyönyörűséges, ahol minden ház ajtóval-ablakkal ékes.

Amint Drosselmeier ilyen szívettépően panaszkodott, a csillagászt mélységes részvét fogta el, és olyan keserves sírásra fakadt, hogy Ázsia egyik szélétől a másikig meghallhatták a hangját. De összeszedte magát, letörölte könnyeit, és így szólt:

– Mélyen tisztelt kolléga. Miért ülünk mi itt, és mit bögünk? Miért nem megyünk Nürnbergbe, hiszen tökéletesen mindegy: hol és mint keressük azt a nyomorult Krakatuk-diót.

– Igaza van – felelt Drosselmeier vigasztalódva.

Szépen fölálltak, kiverték a pipájukat, s megállás nélkül Ázsián át Nürnbergbe mentek. Alig érkeztek meg, Drosselmeier a rokonához, Drosselmeier Kristóf Zakariás bábusztergályoshoz, lakkozóhoz és aranyozóhoz sietett, akit nem látott sok-sok éve.

Az óras elmesélte Pirlipát hercegnő, Egérfül asszony és a Krakatuk-dió történetét, de úgy, hogy a másik nem győzte a tenyerét összecsapkodni, s egyre-másra bámulva kiáltott föl:

– Ejnye, rokon, ezek aztán a csodadolgok!

Drosselmeier elmesélte hosszú utazását is. Azt, hogy miként pocsékolt el két évet a datolyakirálynál, miként utasította el szegényszemre a mandulafejedelem, miként kérdezősködött hiába a mókusok természettudományi társaságában. Egyszóval: miként hiúsult meg igyekezetük, hogy a Krakatuk-dió nyomára bukkanjanak.

Kristóf Zakariás többször pattintott ujjával az elbeszélés alatt, nyelvével csettintett, dörmögött – hm, hm!.. .ej-ha!.. .ó!.. .hogy az ördög! –, végül sapkáját és parókáját a levegőbe hajította, hevesen átölelte rokonát, és így kiáltott:

– Rokon, rokon! Megmenekült! Ha nem csalódom, kezemben a Krakatuk-dió!

Azonnal odahozott egy dobozt, ebből egy középnagyágú aranyozott diót vett elő.

– Íme – szólt, fölmutatván. – A dió története a következő: – Sok-sok évvel ezelőtt karácsonytájt, egy idegen járt erre egy zsák dióval. Éppen az én bábosboltom előtt civódott össze az itteni áruossal, aki nem akarta túrni, hogy más is dióval kereskedjék. Az idegen letette zsákját, hogy védekezni tudjon, de ebben a pillanatban egy súlyosan megrakott teherkocsi gördült át a zsákon, s valamennyi dió széttörtött, egyetlen kivételével. Ezt az árus különös mosollyal kínálta föl nekem egy 1720-ból való fényes húszasért. Csodálatosképpen épp ilyen húszast találtam akkor a zsebemben. Megvettem a diót, s bearanyoztam, bár magam sem tudtam, miért vettem ilyen drágán, s miért tartottam olyan sokra.

Hogy a rokon diója valóban a keresett Krakatuk-dió, az iránt minden kétség rögtön eloszlott, midőn az udvari csillagász az aranyat lekaparta, s a dió héjába kínai jegyekkel bevésve a Krakatuk-szóra talált. Nagy volt az utazók öröme, s a rokon a világ legboldogabb emberének érezte magát, mikor Drosselmeier kijelentette: megalapozta a szerencsését, ezentúl tekintélyes nyugdíjon kívül ingyen kapja majd az aranyozáshoz szükséges aranyat is.

A csodadoktor és a csillagász már fülükre húzták a hálósipkát, s ágyba akartak bújni, midőn a csillagász így szólt:

– Tisztelt kolléga úr, a szerencse sosem jár egyedül! Közlöm, hogy nemcsak a Krakatuk-diót, hanem az ifjú embert is megtaláltuk, aki feltörheti és átnyújthatja majd a hercegnőnek. Ez pedig senki más mint az ön bátyjaurának fia.. .Nem, le sem hunyom a szememet – folytatta lelkesülten –, hanem még ezen éjjel fölállítom az ifjú horoszkópját!

Ezzel lerántotta hálósipkáját, s azonnal a csillagok vizsgálásához látott.

A rokon fia valóban igen csinos és daliás ifjú volt, aki még sohasem borotválkozott, és sohasem viselt csizmát. Karácsonyra szép, aransujtásos vörös kabátot, kardot kapott, kalapját hóna alatt tartotta, s gyönyörű, bodros frizurája volt. Így állt apja boltjában, ragyogva, s vele született lovagiassággal törte föl a fiatal lányok dióit, így azok „a szép kis diótörő”-nek nevezték.

Másnap reggel a csillagász elragadtatva borult a csodadoktor nyakába, s így kiáltott:

– Ő az! Megvan! Megtaláltuk! Csak két dologra kell figyelemmel lennünk. Először is: fonjon ön kitűnő öccsének egy hatalmas favarkocsot, s ez legyen összeköttetésben az alsó állkapcsával, de úgy, hogy a varkocsánál fogva jó erősen meg tudja rántani. Másodszor: ha a fővárosba érünk, gondosan el kell titkolnunk az ifjút, aki föltöri majd a Krakatuk-diót. Ő csak jóval utánunk jelenhet meg. Azt olvasom ki ugyanis a horoszkópból, hogy miután néhányan eredménytelenül török ki fogukat, a király a hercegnő kezét s a trónutódlást annak ígéri, aki a diót feltöri, s így visszaszerzi a hercegnő elveszett szépségét.

A bábuesztergályos a legnagyobb mértékben elégedett volt azzal, hogy fiacskája Pirlipát hercegnőt feleségül vegye, és herceg, király legyen, így teljesen átengedte őt a követeknek. A varkocs, amelyet Drosselmeier reményteljes ifjú öccse fejére illesztett, igen jól sikerült, még a legkeményebb barackmagok feltörésével is fényesen kísérletezhetett.

Mivel Drosselmeier és a csillagász azonnal jelentették a fővárosban, hogy megtalálták a Krakatuk-diót, a király nyomban kibocsáttatta a szükséges fölhívásokat.

Számos csinos ifjú, köztük több herceg gyűlt már egybe, hogy ép fogsorában bízva megkísérelje a hercegnő visszavarázslását.

Minden úgy történt, ahogyan azt az udvari csillagász a horoszkópból kiolvasta. Egyik csizmátlan, tejfölösszájú legényke a másik után törte össze a fogát és állkapcsát anélkül, hogy a hercegnőn legkevésbé is segített volna. Söhajtottak is:

– Ez ám a kemény dió!

Amikor a király bánatában lányát és országát ígérte annak, aki megszabadítja a varázslattól, jelentkezett a takaros ifjú Drosselmeier is.

Pirlipát hercegnőnek senki sem tetszett úgy, mint ő, kezecskéjét szívére tette, s mélyen fölsóhajtott: – Ó, bár ő törné föl a Krakatuk-diót! Bár a férjein lenne. . .

Az ifjú Drosselmeier, miután a királyt és királynét, majd Pirlipát hercegnőt udvariasan üdvözölte, a főszertartásmester kezéből átvette a Krakatuk-diót, habozás nélkül, foga közé tette, erősen megrántotta varkocsát, és krik-krak, száz darabra morzsolta a héját. A belet ügyesen megtisztogatta, és alázatos meghajlással átnyújtotta a hercegnőnek, majd lehunyt szemmel hátrálni kezdett.

A hercegnő legott lenyelte a dióbelet, és – csodák csodája! – a torzalak eltűnt; helyén angyali szépségű hölgy állt. Arcát mintha liliomfehér és rózsapiros selyempihéből szótték volna, szeme csillogott, dús fürtjei meg aranyszálakban göndörödtek. A nép örömujjongásába kürtök rivalgása és dobok pergése vegyült. A király, az udvar – mint Pirlipát születésekor – egy lábon táncolt.

A nagy tolongásban az ifjú Drosselmeiernek még hét lépést kellett tennie, ám éppen a hetedik előtt utálatos vinnyogással és cincogással Egérfül asszonyság emelkedett elő, de úgy, hogy az ifjú rálépett, s belebotlott.

Ó, balsors! Abban a pillanatban az ifjú éppolyan szörnyeteggé változott, mint amilyen Pirlipát hercegnő volt az imént. Teste összezsugorodott, s alig tudta tartani torz fejét. Varkocsa helyén keskeny faköponyeg lógott.

Az órásmester és a csillagász ugyancsak megijedtek, de Egérfül asszony gonoszsága is elnyerte büntetését. Siralmasan vinnyogott, cincogott, halálra sebzetten:

Ó, Krakatuk-dió, kemény,
temiattad halok meg én.
Cin-cin.
Csinos Diótörőcske, drága,
te is meghalsz nemsokára,
hétkoronás kölyköm néked
megfizeti vitézséged.
Ó, élet, édes és szabad,
a halál tőled elragad.
Cinc!

E kiáltással vége lett Egérfül asszonyságnak, s a királyi kályhafűtő elvitte tetemét.

Az ifjú Drosselmeierrel senki sem törődött, csak a hercegnő emlékeztette a királyt ígéretére, aki rögtön parancsot adott az ifjú hős előkerítésére. Amikor az a szerencsétlen torz alakjában előlépett, a hercegnő szeme elé kapta kezét, és fölsikoltott:

– El innen, undorító diótörő!

Az udvarmester erre a parancsra megragadta keskeny vállát, kilódította az ajtón.

A király dühöngött, hogy egy diótörőt akartak vejévé tenni. Mindent az órásmester és a csillagász ügyetlenségének rovására írt, s mindkettőt örök időkre számúzta fővárosából. Mivel ez nem szerepelt a horoszkópban, a csillagász újból megvizsgálta a csillagokat, és azt olvasta bennük: az ifjú Drosselmeier új helyzetében sem elveszett ember. Torz alakja ellenére herceg és király lesz. Torzsága azonban csak akkor tűnhet el, ha Egérfül asszony fia, aki anyja hét idősebb fiának halála után hét fejjel született, s az egerek királya lesz, az ő keze által csatában esik el, és ráadásul egy hölgy is, torzsága ellenére, belé fog szeretni.

Az ifjú Drosselmeier valóban látható karácsonykor atyjának boltjában mint diótörő – és mégis herceg!

Ez volt a mese, gyerekek a kemény dióról, s most már tudjátok, miért mondják az emberek olyan gyakran: ez aztán a kemény dió!

Most már azt is tudjátok, miért olyan csúnyák a diótörők.”

Így fejezte be keresztapa az elbeszélést. Marika szerint Pirlipát hercegnő tulajdonképpen hálátlan teremtés, Frici meg azt mondta: Diótörő legény a talpán, nem sokat teketóriázik az Egérkirállyal, csakhamar visszanyeri nyalka külsejét.

Nagybácsi és unokaöcs

Ha nagyra becsült olvasóim között akad valaki, aki véletlenül már megvágta magát üveggel, az tudja, milyen fájdalmas ez, és általában milyen kutya dolog, hiszen nehezen gyógyul. Marika is csaknem egy héten át őrizte az ágyat, de ahogy meggyógyult, éppolyan vidáman hancúrozott a szobában, mint máskor.

Az üvegszekrényben minden ragyogott: a fák, virágok, házak és a bábuk, mindenekelőtt a kedves Diótörő. Ép fogakkal mosolygott rá a polcról.

S ahogy szívbéli örömmel nézegette kedvencét, egyszerre eszébe jutott mindaz, amit Drosselmeier keresztapa mesélt: Diótörő, Egérfül asszony és fia viszálya, története. Most döbbsen rá, hogy Diótörő nem más, mint az ifjú nürnbergi Drosselmeier, a keresztapa kedves, megboszorkányozott unokaöccse. Mert abban, hogy Drosselmeier főtanácsos volt az órakészítő mester Pirlipát atyjának udvarában, Marika már az elbeszélés alatt sem kételkedett egy pillanatig sem.

„De hát miért nem segített rajtad a nagybácsid?” – töprengett Marika, és egyre világosabbá vált, hogy az éjszakai csatában Diótörő birodalma és koronája forgott kockán. Az udvari csillagász jóslata is beteljesedett, hiszen a többi baba mind az ifjú Drosselmeier alattvalójaként viselkedett, tehát babaország királya lett ő.

Míg az okos Marika ezt fontolgatta, elhitte, hogy Diótörő és alattvalói valóban élnek és mozognak. Mindez mégsem így volt: minden merev és mozdulatlan maradt a szekrényben.

– Ha ön nem képes – szól hangosan Diótörőhöz – legalább egy szót szólni hozzám, mégis tudom: ért engem, ismeri szíves hajlandóságomat. Szükség esetén számíthat rám!

Diótörő néma és nyugodt maradt, de Marikának úgy tetszett, mintha halkán sóhajtott volna, s az üvegtáblák alig hallhatóan megcsendülnének.

Alkonyodott. Édesapa lépett be Drosselmeier keresztapával. Lujza csakhamar elrendezte a teásasztalt, s a család vidám csevegésbe merült.

Marika csöndben odahozta kis karosszékét, és Drosselmeier lábához telepedett. Mikor csönd állt be, nagy szemével a főtanácsosra nézett, és így szólt:

– Tudom, hogy az én Diótörőm az unokaöcséd. Az ifjú nürnbergi Drosselmeier. Beteljesedett, amit útitársad, a csillagász jövendölt: herceg, vagyis inkább király lett. Miért nem segítesz neki, hiszen tudod, hogy Egérfül asszony fiával, a csúnya Egérkirállyal háborúban áll?

– Hol szed össze ez a lány ennyi tücsköt-bogarat? – mondta az apa.

– Élénk a képzelete – felelte anya. – Tulajdonképpen minden csak álom. Seblázában látta.

De Drosselmeier úr különösen mosolygott, és ölébe vette Marikát.

– Neked több adatott, mint nekem és mindnyájunknak. Született hercegnő vagy, mint Pirlipát. Ragyogó, szép birodalmad van. De ha a szegény, nyomorék Diótörőt pártfogásodba akarod venni, szenvedned kell még, mert Egérkirály minden úton-módon üldözi. Én nem, csupán te mentheted meg őt. Légy ezért hű és állhatatos.

Sem Marika, sem más nem tudta, mit jelentenek a bácsika szavai. Az egészségügyi tanácsos olyan különösnek találta őket, hogy megtapogatta a főtanácsos ütőerét, és így szólt:

– Kedves barátom, írok önnek valami orvosságot. De a tanácsosné elgondolkozva ingatta fejét, és halkán mondta:

– Sejttem, hogy a főtanácsos úr mit gondol, csak nem tudom világos szavakkal kifejezni.

A győzelem

Marika nemsokára arra ébredt a holdvilágos éjszakában, hogy különös zaj támadt a szoba sarkában. Mintha apró köveket dobálnának és görgetnének, és e hangokba kellemetlen cincogás vegyülne.

– Ó, az egerek! Az egerek jönnek ismét – rémült meg Marika, és látta, amint Egérkirály előmászik a falból, aztán villogó szemekkel és koronákkal körülsétál, s végül hatalmas lendülettel a kis asztalkára ugrik!

– Hihhihi! Most ide kell adnod a cukorborsóid, a marcipánod, kicsikém, különben vége Diótörőnek! – cincogott és csikorgatta a fogát, aztán gyorsan visszaugrott az egérlyukba.

Marika másnap egészen sápadt volt, s oly izgatott, hogy alig tudott egy szót is szólani. Százszor akarta elpanaszolni anyjának, Lujzának vagy legalább Fricinek, ami történt, de azt gondolta: „Úgyse hisznek nekem, s amellet még jól ki is nevetnek.”

Annyit azonban tudott: a cukorborsót és marcipánt oda kell adnia, ha Diótörőt menteni akarja. Este tehát a szekrény elé öntötte egész készletét.

Másnap reggel így szólt az édesanyja:

– Nem tudom, honnan kerültek egerek a nappali szobába. Nézd csak, Marikám! A cukrodat mind megették!

Valóban úgy volt. Marika azonban nem sokat törődött a nyalánkságokkal. Titokban inkább örült annak, hogy Diótörője megmenekült.

De mennyire megijedt, amikor a következő éjjel ismét hallotta a visítást, cincogást.

Egérkirály újra ott volt, s még undokabbul sziszegett a fogai között:

– Ide kell adnod a cukorbabáidat és mézesbábjaidat, különben vége Diótörőnek! S azzal elillant!

Marika szomorúan lépett másnap reggel a szekrény elé, és fájdalmas pillantást vetett cukorbabáira, mézesbábjaira. El sem tudod képzelni, figyelmes olvasóm, milyen elragadó cukorbabái voltak Stahlbaum Marikának! Mindenekelőtt egy csinos pásztorfiú és pásztorlány egész nyáj tejfehér, legelő barikával. Oldalt vidám kutyuska ugrándozott. Aztán két levélhordó, levéllel a kezében s négy csinos párocsonka, takaros öltözött ifjak pompázó leánykákkal, akik kötélhintán hintáztak, s néhány táncos mögött egy majoros állt. Ezekről Marika lemondott volna könnyen, de amint meglátta kedvencét, egy piros arcú gyerkőcöt, szeméből könny csordult ki.

– Ó – kiáltotta Diótörőhöz fordulva –, mi mindent meg nem tennék az ön megmentéséért; de ezt már nem bírom elviselni!

Diótörő azonban olyan siralmas állapotban állt ott, hogy Marika, aki szinte látta Egérkirály hét feneketlen torkát, elhatározta: mindent föláldoz.

Este tehát – mint előzőleg nyalánkságait –, valamennyi cukorbabáját a szekrény elé tette. Sorra csókolta a pásztorfiút, pásztorleányt, barikákat, s végül kedvencét, a piros képű kis mézesbáb gyerkőcöt.

– Mégiscsak sok, ami sok – bosszankodott másnap a tanácsosné. – Úgy látszik, az üvegszekrényben valami utálatos nagy egér tanyázik, mert szegény Marika cukorbabáit szétrágta, összeharapdálta.

Noha Marika bánatában sírt, csakhamar mégis mosolyra derült, mert azt gondolta: „Mit bánom én! Fő, hogy Diótörő megmenekült.”

Amikor anyja elmesélte este a főtanácsosnak a garázdálkodást, az apa így szólt:

– Mégiscsak undorító, hogy nem tudjuk elpusztítani azt az átkozott egeret! Földülje az üvegszekrény békéjét, s Marika minden cukrát megeszi.

Frici azonban vidáman közbevágot:

– Lent a péknek van egy nagyszerű macskája, azt fogom felhozni. Az majd egykettőre véget vet a dolognak, legyen az akár maga Egérfül asszony vagy a fia, Egérkirály úr is. . .

– Csak ne hozz ide semmiféle kandúrt éjszakára – kérte Lujza, aki nem szenvedhette a macskákat.

– A pék macskája – felelte Frici – ügyes legény. Bárcsak én tudnék úgy mászkálni a meredek tetőkön, mint ő.

– Alapjában – szólt az egészségügyi tanácsos – igaza van Fricinek, de talán elegendő lenne egy egérfogót fölállítani. Nincs egy se a háznál?

Mivel a tanácsosné kijelentette, hogy nincs, Drosselmeier bácsi elárulta: neki van néhány masinája, s rögtön hozatott is hazulról egy pompás egérfogót.

Frici és Marika emlékezetében élénken élt keresztapa meséje a kemény dióról. Miközben a szakácsnő a szalonnát pirította, Marika így szólt hozzá:

– Jaj, királyné asszony, óvakodjék Egérfül asszonyságtól és családjától.

Frici azonnal kirántotta a kardját, s fölkiáltott:

– Csak jöjjenek! Egyikük sem viszi el szárazon.

Ám a tűzhely alatt és fölött minden csendes maradt.

Mikor a főtanácsos a szalonnát vékony fonálra kötözte, s az egérfogót óvatosan az üvegszekrény mellé tette, Frici azt mondta:

– Vigyázz magadra, óras keresztapa, nehogy megréfáljon az Egérkirály.

Milyen éjszakája volt másnap szegény Marikának! Karján jéghideg érintést érzett, valami durván és undorítóan visított-cincogott.

Pisz-pisz, pisz-pisz,
engem be nem visz
sem illat, sem íz
abba a fogóba.
– Pisz-pisz,
add oda, add oda képeskönyved,
miegymásod,
másképpen nincs nyugovásod.
Diótörőt kérem szépen,
összerágom, összetépem,
hi-hi, pi-pi, cin-cin!

Bánattal és siralommal telt meg Marika szíve, mikor másnap édesanyja ezt mondta:

– Mégsem esett csapdába az egér.

Anyja azt hitte: Marika a cukorkáit gyászolja, és az egértől fél, ezért hozzáfűzte:

– De azért légy nyugodt, kislányom. Nem tűrjük tovább a gonosz egeret. Ha az egérfogó nem segít, majd fölhozza Frici a szürke macskát.

Marika, alighogy egyedül maradt a szobában, az üvegszekrény elé lépett, s zokogva fordult Diótörőhöz:

– Ó, kedves jó Drosselmeier úr, mit tehetek én, szegény szerencsétlen kislány önért? Ha oda is adom valamennyi képeskönyvemet, Egérkirály még többet követel. Mitévő legyek, mitévő legyek?

A kis Marika, míg így panaszkodott és siránkozott, észrevette: Diótörő a nyakán megsebesült még azon az első éjszakán. Azóta, hogy tudta: Diótörő tulajdonképpen az ifjú Drosselmeier, a főtanácsos unokaöccse, nem vette a karjára, nem becézgette, nem csókolgatta, most azonban óvatosan leemelte a polcról. Zsebkendőjével a csöpp kis vérfoltot dörzsölgetni kezdte, de egyszerre döbbenet érezte: Diótörő teste átmelegszik, mozdul. Gyorsan visszatette hát a polcra, s ekkor Diótörő halkán azt suttogetta:

– Ó, drága Stahlbaum kisasszony. . . Föl ne áldozza képeskönyveit, csak egy kardot szerezzen nekem. Meglátja, a többi az én dolgom. . .

Ekkor Diótörő kifogyott a szuszából, és szeme ismét mozdulatlaná vált.

Marika csöpp borzalmat sem érzett, inkább ugrált örömeiben. Most már tudta a módját, miként mentheti meg Diótörőt áldozatok nélkül.

De honnan szerezzen kardot az emberkének?

Este, amikor egyedül maradt a szobában Fricivel, mindent elmondott neki, ami Diótörővel és Egérkirállyal történt, s azt is elmondta, mi módon lehet Diótörőjét megmenteni.

Fricit csak az ejtette gondolkodóba, hogy a huszárai gyávák voltak a nagy csatában, ezért megkérdezte: valóban úgy történt-e minden, s mivel Marika szavát adta rá, Frici eltökélten az üvegszekrényhez lépett. Lendületes beszédet tartott huszárainak, aztán gyávaságuk és önzésük büntetésül egyenként letépte csákójuk rózsáját.

– Ami a kardot illeti – mondta Marikának –, módomban áll Diótörőt megsegíteni. Tegnap helyeztem nyugállományba egy kimustrált vértesezredest, nincs szüksége többé jó éles kardjára.

A mondott ezredes a harmadik polc egyik hátsó zugában élvezte a kiutalt nyugdóját. Most elővették onnét, leoldották formás ezüstkardját, és Diótörő derekára csatolták föl.

Marika a következő éjjel félelmében nem tudott elaludni, úgy éjfél tájt meghallotta a különös zajt, zörgést, mozgolódást a nappali szobában.

Egyszerre fölhangzott:

– Cinc!

– Az Egerkirály! Az Egerkirály! – kiáltott Marika, s rémülten ugrott ki ágyából.

Mély csönd volt; de nemsokára halkán-halkán kopogtak az ajtón, s egy finom hangocska szólt:

– Drága Stahlbaum kisasszony, nyissa csak ki bátran az ajtót! Jó és öröndetes hírt hozok önnek.

Marika megismerte az ifjú Drosselmeier hangját, magára kapta kis szoknyáját, és ajtót nyitott.

Diótörő állt ott, jobbában véres kard, baljában kicsi viaszgyertya. Alig pillantotta meg Marikát, térdre ereszkedett, és így szólt:

– Te vagy, ó, hölgyem, ki lovagi bátorságot öntöttél belém, s megacéloztad karomat. Legyőztem a vakmerő Egerkirályt, aki gúnyt mert űzni belőled. Légy kegyes elfogadni, ó, hölgyem, a győzelem jelét sárga hű lovagod kezéből!

Azzal Diótörő ügyesen lepergette bal karjáról Egerkirály hét aranykoronáját, s átnyújtotta Stahlbaum Marikának, majd fölállt, és így folytatta:

– Ó, mily pompás dolgokat mutathatnék kegyednek e győzelmi pillanatban, ha kegyeskedne követni! Tegye meg! Tegye meg!

Babaország

Azt hiszem, gyerekek, egy pillanatig sem habozott volna közületek senki, hogy a derék, becsületes Diótörőt, akinek szívében soha rossz szándék nem volt, kövesse. Annál kevésbé habozott Marika, aki jól tudta, mennyire számíthat Diótörő hálájára, tehát így szólt:

– Önnel megyek, Drosselmeier úr, de ne vezessen messze, hosszú időre, mert még egyáltalán nem aludtam ki magamat.

– Úgy hát a legrövidebb, jóllehet némileg nehézkes utat választom – felelte Diótörő.

Előrement, Marika meg követte a folyosón álló ruhásszekrény elé. A kislány csodálkozva látta, hogy a máskor jól bezárt szekrény ajtaja tárva-nyitva áll, s benne lógott apa rókaprémes utazóbundája is.

Diótörő ügyesen fölkapaszkodott a szekrény párkányán és faragványain, s megragadta a bunda hátán csüngő nagy bojt végét. Amint ezt a bojtot megrántotta, a bunda ujjából kecses cédruslétra ereszkedett alá.

– Méltóztassék fölászni, kedves Stahlbaum kisasszony! – kiáltott Diótörő.

Marika alig bújt át a bundaujjon, s alig dugta ki fejét a gallérból, ragyogó fény áradt elébe, s egyszerre pompás, illatos mezőn állt. Milliányi szikra csillogott körülötte.

– Ez a Kristálycukor-mező – mondta Diótörő –, de menjünk csak át azon a kapun is.

Marika most vette észre a kaput, ami néhány lépéssel odább emelkedett. Úgy látszott, mintha fehér, barna és rózsaszín márványból épült volna, de közelebb érve kitűnt: az egész összetapadt cukrosmandulából és mazsolából áll. Ezért is nevezték Mandula- és Mazsola-kapunak, míg a köznép illetlenül csak Diákabak-nyílásként emlegette.

A kapu kiszögellő árpacukor-erkélyén hat kis vörösmellényes majom gyönyörű janicsárzenét játszott, így Marika alig vette észre, hogy egyre messzebb halad a tarka cukorlemezékből formált már-

ványkockákon. Édes illatok áradtak a kétoldalt föltárult erdőből, s a sötét lombok közül előragyogott a sok tarka kocsányú arany-ezüst gyümölcs. Ha a narancsillat kóbor szellője meglebbent, az ágak és levelek összesűgtak, aranyfüst sercegett, pattogott.

– Milyen szép itt! – kiáltotta Marika boldogan.

– A Karácsony-erdőben vagyunk, kedves kisasszony – mondta Diótörő, és tapsolt. Kicsi pásztorok és pásztorlányok, vadászok és vadásznők siettek elő, akik oly finomak és fehérek voltak, mintha cukorból lettek volna. Egy elragadó kis karosszéket hoztak, fehér édesgyökér-párnát helyeztek rá, majd udvariasan fölkérték Marikát: foglaljon helyet.

Alig ült le, a pásztorok és pásztorlánykák kedves balettre perdültek, a vadászok meg szépen fuvoltak, aztán valamennyien eltűntek a bozótosban.

– Bocsásson meg – szólta Diótörő –, bocsásson meg, drága Stahlbaum kisasszony, a gyöngye táncért, de ezek mind a bábszínházból valók, s nem tudnak semmi mást, mint mindig ugyanazt. A vadászok is álmosan, lanyhán fújta. . . Nem sétálnánk most kissé tovább?

– Ó, minden nagyon szép volt. Rendkívül tetszett – felelte Marika, s követte Diótörőt.

Morajló, susogó patak mentén mentek. Voltaképpen ebből áradt széjjel az egész erdőt megtöltő pompás illat.

– Ez a Narancs-patak – magyarázta Diótörő –, de illatától eltekintve nem hasonlítható a Limonádé-folyamhoz, ami ugyancsak a Mandulatej-tengerbe ömlik.

Marika csakhamar erősebb csobogást, zúgást hallott, és megpillantotta a széles folyamot, mely büszke, kékeslila hullámaival ragyogó bokrok közt kanyargott tova. Rendkívül friss, szívet-lelket üdítő hűvösség áramlott belőle. Közélemben egy másik, sötétsárga folyó hömpölygött nehéz mozdulással, illata azonban szokatlanul édes volt, és partján gyerkőcök ültek, horgásztak, s amit kifogtak, rögtön meg is ették. Közelebbről Marika észrevette: ezek a halak kis mogyorók voltak.

Csekély távolságra takaros falut látott, minden ház, pajta sötétbarna volt.

– Ez Mézeskalács-falva – mondta Diótörő –, a Méz-folyó partján. Lakosai igen csinosak, de ingerlékenyek, mivel mindnyájuknak örökké fáj a foga.

Ebben a pillanatban Marika egy városkát vett észre: csupa színes, átlátszó házból állt.

Diótörő egyenest oda tartott, s Marika vidám, kusza zajt hallott. Ezernyi kedves kis emberke nézegette s rakodta le a piacon álló, púpozott kocsikat. Úgy látszott, mintha tarkabarka papiros és nagy csokoládéablák kerülnének elő a kocsikról.

– Bonbon-falván vagyunk – mondta Diótörő. – Éppen most érkezett a küldemény Papirosországból, s magától Csokoládékirálytól is. Szegény bonbon-falviakat legutóbb igen veszélyeztette Szúnyog admirális hadserege, ezért házaikat Papirosország adományaival vonják be. De kedves Stahlbaum kisasszony, ne csak az ország falvait és kisvárosait látogassuk meg, hanem a fővárost is! Fővárosunkat!

Kis idő múltán rózsailleslet áradt, s mindent körülfolyt valami puha, rózsás káprázat is.

Marika észrevette, ez a rózsapapirosan ragyogó víztükör visszfénye, ami kis völgyben, csodálatosan édes muzsikával zúgott. Ez az egyre szélesebb víztükör nagy tóvá tágult, ezüstfehér hattyúk úszkáltak rajta, és versenyt énekelték legszebb dalukat. Gyémánthalacsok bukkantak föl-le a rózsás árban, mintegy vidám táncot lejtve előttük.

– Óh – kiáltott Marika lelkesülten –, ez az a tó, amit Drosselmeier keresztpapa akart csinálni nekem. . .

Diótörő olyan gúnyosan mosolygott, ahogyan Marika még sohasem látta mosolyogni, majd így szólt:

– Ilyent a bácsika bajosan tudna valaha fabrikálni. . . De hagyjuk ezt! Hajózzunk inkább át a fővárosba.

A főváros

Diótörő ismét összeverte tenyerét, és a Rózsa-tó mind jobban morajlott, a hullámok is magasabbra csaptak, s Marika egyszerre azt látta: a távolból két aranypikkelyes delfin egy csupa tarka, fénylő drágakőből

összeállított csónakot von feléjük. Tizenkét aranyos szerecsen, ragyogó kolibrítollakból font sapkával és köténnyel partra szökkent, majd a hullámok fölött suhanva először Marikát, aztán Diótörőt csónakba emelte, s tüstént megindultak a tavon át.

A két aranypikkelyes delfin kidugta az orrát, és kristálysugarakat lövellt a magasba. Amint a csillogó, szikrázó ívek aláhulltak, mintha két finom ezüstharangocska zengené:

Ki lebeg a tavon, mint a szellő?
A sellő! Legyecske! Bim-bam, halacska
züm-züm hattyúk!
Szállj, szállj aranymadárka!
Trara, hullámárba,
lebegj, zengj, csengj, ingj, ringj
sellő, sellő száll pirulván
rózsahullám
dobbanj, lobbanj, csobbanj,
csobbanj föl, föl!

A tizenkét kis szerecsennek azonban, akik hátul fölgráltak a hajóra, nemigen tetszhetett a vízszarak éneke, mert olyan erősen rázták pálmalevélből készült napernyőiket, hogy a levelek csettegettek-csattogtak, s amellet lábukkal valami különös ütemet dobbantva, ezt énekelték:

Klapp és klipp és klipp és klapp,
gyöngy és hab,
szerecsendal
nem hallgat, mint a hal,
delfin surranj,
hattyú surranj,
zúgj, kagyló, zúgj,
klapp és klipp és klipp és klapp,
gyöngy és hab!

– A szerecsenek vidám fiúk – szólta Diótörő kissé zavartan –, még fölverik az egész tavat.

Valóban, csakhamar csodálatos hangok zsvivaja zajdult föl, mintegy úszva a vízen s a levegőben, de Marika ügyet sem vetett rá. Az illatozó rózsahullámokba nézett, ahonnan csupa kedves leányarc mosolygott vissza.

– Ó – kiáltott örvendezve –, nézze csak, kedves Drosselmeier úr! Pirlipát hercegnő mosolyog rám a mélyből. . . Nézze csak, kedves Drosselmeier úr!

Diótörő azonban panaszosan sóhajtott:

– Nem Pirlipát hercegnő az, hanem ön. Mindig az ön arca mosolyog onnan.

Marika gyorsan elkapta a fejét. Szemét lehunyta, szégyellte magát. De ebben a percben a tizenkét szerecsen kiemelte a hajóból, és partra vitte.

Egy kicsi pagonyban találta magát, s ez talán még szebb volt, mint a Karácsony-erdő. Csupa fény, ragyogás vette körül, az ágakról ritka, bámulatra méltó gyümölcsök csüngtek alá.

– A Cukrászsütemény-ligetben vagyunk – mondta Diótörő –, és itt van már a fővárosunk is.

Ó, milyen látvány tárult Marika elé! Hogyan is írjam le a város szépségét, pompáját? A falak és tornyok vakítón ragyogtak, s az épületek alakja olyan volt, mint sehol másutt a föld kerekén. Tető helyett drágamívű korona borított minden házat, s a tornyokat a legszebb, legtarkább lombfüzér koszorúzta.

Ahogy átmentek a habcsókból és cukrozott gyümölcsből épített főkapun, ezüstkatonák tisztelegtek, s egy brokát hálókabátos emberke egyenesen Diótörő nyakába borult e szavakkal:

– Isten hozta, drága hercegem. Isten hozta Tortavárban!

Marika igen elcsodálkozott, hogy az előkelő úr hercegnek szólítja ifjú Drosselmeiert, de ezernyi finom hangoska zúgott, ujjongás és kacagás, hancúra és énekszó tombolt. Ez Marika figyelmét teljesen lekötötte. Meg is kérdezte nyomban, mit jelent ez a vidám zsvaj.

– Ó, kedves Stahlbaum kisasszony – felelte Diótörő –, semmi különösét. Tortavár vidám város, napról napra így megy errefelé. Hanem méltóztassék, fáradjon tovább.

Alig mentek néhány lépést, a rendkívüli látványt nyújtó vásártérre értek. Körös-körül a házak áttört cukrászremekek voltak, erkély erkély hátán tornyosult, s a közepén magas, cukorral meghintett kürtőskalács állt obeliszkként. Körülötte négy szökőkút limonádét, narancsszörpöt, édes italokat szórt a levegőbe, a medencék pedig krémmel teltek meg. A legeslegszebbek azonban az aranyos kis város-lakók voltak, akik egymás hegyen-hátán tolongtak, ujjongtak, mókáztak ezerszámra. Egyszóval: akik a távolról hallható vidám zsvajt okozták. Volt köztük cifra úr és cifra dáma, tiszt és közvitéz, birka-pásztor és paprikajancsi. Egy sarkon még nagyobb tolongás volt, mert éppen a nagymogul vonult arra, gyaloghintáján, kilencvenhárom főember és hétszáz rabszolga kíséretében.

Véletlenül az ötszáz tagot számláló halászcéh is épp akkor tartotta fölvonulását, s szerencsétlenségükre a törökök nagyvezíre is háromezer janicsárral ugyanakkor sétalovaglást rendezett a piactéren.

Ez volt aztán a tolongás, könyöklés, lökdösődés és sivalkodás!

Hamarosan innen is, onnan is jajveszékelés hangzott: egy halász a tolongásban leütötte egy török fejét, és a nagymogul csaknem elgázolta egy paprikajancsi. A zűrzavar egyre szédítőbb lett, már-már mindnyájan hajba kaptak, amikor a brokátkabátos emberke, aki Diótörőt a kapunál üdvözölte, fölkapaszkodott a kürtőskalácsra, háromszor megrándította az éles hangú harangot és háromszor kiáltotta:

– Cukrász! Cukrász! Cukrász!

A tolongás hirtelen megszűnt.

Mindenki igyekezett úgy boldogulni, ahogy lehetett.

Az összekuszálódott menetek szétgabalyodtak, a sárba fordult nagymogult lekefélétek, a török fejét visszatették az előbbi helyére, így előlről kezdődhetett a vidám zenebona.

– Miféle cukrászért kiabáltak, Drosselmeier úr? – kérdezte Marika.

– Ó, kedves Stahlbaum kisasszony – felelt Diótörő –, a cukrász itt az az ismeretlen és borzasztó hatalom, akiről azt hiszik: úgy alakítja az embereket, ahogy ő akarja. Ő a vidám kis nép fölött uralkodó végzet, s annyira rettegnek tőle, hogy nevének pusztá említése is lecsillapítja a legnagyobb zsvajt. Senki sem gondol ilyenkor oldalba dőfésre, megbúbolásra, hanem magába száll, és azon elmélkedik: mi az ember és mivé lesz?

Most a rózsaszín derengésben egyszerre föltűnt egy száztornyos, sugárzó palota. A falakat imitt-amott dús viola-, nárcisz-, tulipán- és ibolyacsokrok ékesítették: mély tűzű színük még jobban kiemelte az alap vakító fehérségét.

A középső épület hatalmas kupoláját s a tornyok gúla alakú tetejét ezernyi arany- és ezüstcsillaggal hintették tele.

– A Marcipán-kastély előtt állunk – mondta Diótörő.

Marika szinte önfelédten bámulta ezt a csodapalotát, ám mégis észrevette, hogy az egyik magas torony teteje hiányzik. Fahéjrudakból épített állványon kicsiny emberkék dolgoztak helyreállításán.

– Kevéssel ezelőtt – magyarázta Diótörő –, már-már súlyos romlás, sőt végpusztulás fenyegette a kastélyt. Egy nyalakodó óriás járt erre, s leharapta a torony tetejét. A nagy kupolát is éppen kikezdte, de a tortaváriak följánlottak váltságul egy egész városrészt s a Cukrászsütemény-liget tekintélyes részét. Szerencsére megelégedett ezzel, és továbbállt.

Egyszerre édes zene hangzott föl, kitárultak a palota kapui, s tizenkét kicsi apród lépett elő fáklaként égő szegfűszegszálakkal. Fejük egy-egy gyöngyszemből állt, testük rubin és smaragd, lábuk finoman kidolgozott, tiszta arany volt. Négy hölgy követte őket, csaknem akkora mindegyik, mint Marika Klárka babája, de rendkívül pompás és ragyogó öltözetükről látszott: született hercegnő mind a négy.

Gyengéden átölelték Diótörőt. Sírva-nevetve kiáltották:

– Ó, herceg! Drága herceg! Ó, édes bátya!

Diótörő meghatottan törülgette a szemét, aztán megragadta Marika kezét, és ünnepélyesen azt mondta:

– Bemutatom Stahlbaum Marika kisasszonyt, a tiszteletre méltó egészségügyi főtanácsos lányát, valamint életem megmentőjét! Ha nem hajítja el a legjobbkor papucsját, ha nem szerzi meg nekem egy nyugállományú ezredes kardját, akkor az átkozott Egerkirály áldozataként már régen a föld alatt lennék. . . Ó, egyetlen Stahlbaum kisasszony! Vajon hasonlítható-e hozzá szépségben, jóságban, erényben Pirlipát, jóllehet született hercegnő?! Nem! Azt mondom: nem!

És így kiáltottak a hölgyek is:

– Nem!

Aztán zokogva Marika nyakába borultak:

– Ó, drága hercegi bátyánk nemes megmentője! Kitűnő Stahlbaum kisasszony!

Ekkor Marikát és Diótörőt a palota belsejébe vezették, mégpedig abba a terembe, amelynek a fala csupa színesen tündöklő kristály volt. Marikának legjobban mégis a cédrus- és berzsenyifából készült, aranyvirágokkal kivert kis székek, asztalok, szekrények és íróasztalok tetszettek. A hercegnők leültették őket, és azt mondták: tüstént elkészítik az ebédet.

Erre nagy halom tálacskát és fazekacskát hoztak, legfinomabb japán porcelánból, továbbá kanalakat, késeket, villákat, lábasokat és konyhaeszközöket, mind aranyból és ezüstből. Sohasem látott gyümölcsöket, édességeket vettek elő, hófehér kis kacsóikkal kecsesen nyomták ki a gyümölcsök levét, törték a fűszereket, reszelték a cukrosmandulát. Egyszóval: Marika láthatta a készülődésből azt is, hogy a hercegnők milyen jól értenek a háztartáshoz, és nagyszerű ebéd lesz.

Diótörő legszebbik nővérkéje aranyozsarat tett Marika elé.

– Ó, kedves barátnőm, bátyám drága megmentője, törj egy picit ebből a kristálycukorból!

Míg Marika vidáman csapkodott, s a mozsár csak úgy zengett-bongott, mint valami kedves dalocska, Diótörő körülményesen elmesélte az Egerkirállyal vívott borzalmas csatát.

Marika közben úgy érezte, mintha a herceg szavai és saját mozsárcsapásai egyre távolabbról és elmosódottabban szólnának, aztán ezüsfátylak emelkedtek, s ebben a ködfelhőben a hercegnők, apródok és Diótörő maga is szinte elúszott. . .

Különös, távolba elmorajló ének, zúgás és zümmögés hallatszott.

Marika háborgó hullámokon emelkedett egyre -

följebb és följebb -

följebb és följebb -

följebb és följebb.

Befejezés

Prr-puff!

Marika mérhetetlen magasságból zuhant alá. Ez volt aztán a zuhanás! Kinyitotta a szemét. Ágyacskájában feküdt, fényes nappal volt, anyuka állott előtte, s így szólt:

– Hogy lehet ilyen sokáig aludni? A reggeli már régen kész!

Gondolhatjátok, kedves egybegyűltek, hogy a szerencsenek, az apródok vagy talán maguk a hercegnők vitték haza és fektették ágyba Marikát, amikor az a sok csodás látványtól egészen elkábult, s a Marcipán-kastély termében elaludt.

– Ó, anyukám, édes anyukám! De sokfelé vitt az ifjú Drosselmeier úr! Mi minden szépet láttam éjszaka!

És mindent elmondott, csaknem olyan pontosan, mint az imént én.

Mikor a kislány befejezte, anyus csodálkozva nézett rá, és így szólt:

– Hosszú és szép álmod volt, Marikám, de a legjobb lenne, ha az egésztestet kivernéd a kicsi fejecskédből.

Marika makacskodott: Nem álmodott, valósággal látott mindent, de anyuka odavezette az üvegszekrényhez, kivette Diótörőt, aki, mint rendesen, a harmadik polcon állt.

– Hogyan gondolhatod, hogy ez a nürnbergi fababa él és mozog?

– De kedves anyukám – vágott közbe Marika –, én tudom, hogy Diótörő az ifjú nürnbergi Drosselmeier, Drosselmeier keresztapa unokaöccse.

Erre anyu és apu harsányan felkacagtak.

– Ó – folytatta Marika, már-már elpityeredve –, te kineveted az én Diótörőmet, apus? Pedig olyan szépen beszélt rólad, amikor a Marcipán-palotába értünk. A hercegnő testvéreinek azt mondta: te tiszteletre méltó egészségügyi főtanácsos vagy!

Most már Lujza és Frici is nevetett.

Marika a másik szobába futott, elővette kis ládikájából Egérkirály hét kicsi koronáját.

– Látod, anyukám, itt van Egérkirály hét koronája. Az ifjú Drosselmeier úr múlt éjjel adta a győzelem jeléül.

A tanácsosné csodálkozva nézegette az ismeretlen és tiszta fényű fémkoronákat. Kidolgozásuk olyan finom volt, hogy emberi kéz képtelen lett volna így megmunkálni. A főtanácsos sem győzte eleget bámulni, komolyan faggatta hát Marikát, hogy honnan szerezte a kis koronákat. Marika nem felelhetett mást, amit az előbb, de amikor apa azt mondta: hazudós, keserves sírásra fakadt:

– Ó, én szegény kislány! Mit mondjak, mit mondjak?!

Ebben a percben ajtó nyílt. Keresztapa lépett be.

– Mi az! Mi az?! – kiáltotta. – Az én kis keresztlányom sír és jajgat?!

A főtanácsos közölte, mi történt, és megmutatta a kis koronákat. De Drosselmeier úr alig nézett rájuk, fölnevetett, és így szólt:

– Ezeket a kis koronákat valamikor az óraláncomon hordtam! Nem emlékeztek? A második születésnapján adtam Marikának.

Sem a főtanácsos, sem a felesége nem emlékezett erre, de Marika észrevette: a szülők arca ismét földerül, így Drosselmeier keresztapa nyakába csimpaszkodott.

– Te mindent tudsz, mondd el magad, hogy Diótörő az unokaöcséd, és ő adta nekem. . .

A bírósági főtanácsos azonban mogorva arccal mormogta:

– Ostobaság!

Erre apa maga elé állította Marikát, és azt mondta komolyan:

– Hallgass ide. . . Hagyd abba végre a tréfát és képzelődést. Ha még egyszer azt hallom, hogy ez a csúf Diótörő a tanácsos úr unokaöccse, a babádat kihajítom az ablakon ezzel a Diótörővel együtt!

Ezek után természetesen hallgatni kellett arról, ami Marika képzeletében élt. Mindarról, amit látott és amit nem lehetett egykönnyen elfelejteni. Még Stahlbaum Frici pajtásotok is háttal fordított kis hűgának, ha arról a csodaországáról mesélt, ahol oly boldog volt, s mi több, állítólag azt is mormolta ilyenkor a foga közt:

– Buta liba!

Ismerve azonban derekasságát, ezt nem tudom elhinni, annyi viszont bizonyos: mivel nem hitt Marika meséiben, nyilvános díszszemlén az elkobzott csákórózsák helyett sokkal szebb és nagyobb lúdtollcsokkrétát tűzött föl huszáraira.

Marika tehát nem beszélhetett többé a kalandjairól, de a csodálatos tündérvilág képei mégis ott imbolgott körülötte, s ha erősen gondolt rá, mindent újra látott és élt, így a régi játszadozás helyett inkább magába merült. Csendesesen és mozdulatlanul üldögélt, s azt sem bánta, hogy mindenki „álmodozónak” mondja.

Egyszer, amikor Drosselmeier úr éppen az egyik órát javította az egészségügyi főtanácsos házában, Marika az üvegszekrényben ült, álmába merült, s önkéntelenül hangosan így szólította meg Diótörőt:

– Ó, kedves Drosselmeier úr, ha ön valósággal élne, én nem tennék úgy, mint Pirlipát hercegnő. Nem vetném meg, amiért miattam megcsúnyult! . . .

A főtanácsos ekkor fölkiáltott:

– Ugyan, na! Ezt az ostobaságot!

Ugyanebben a pillanatban zuhanás és puffanás hallatszott – és Marika lebukott a székről.

Amikor magához tért, anyja foglalatoskodott körülötte.

– Hogy eshettél le a székről? – kérdezte. – Nagylány létedre?! A főtanácsos úr unokaöccse megérkezett Nürnbergből, légy hozzá udvarias és kedves!

Marika föltekintett. Keresztpapa ismét föltette parókáját, fölhúzta sárga kabátját, és elégedetten mosolygott. Egy alacsony, de igen jó alakú ifjú embert vezetett kézen fogva. Arca olyan volt, mint a tej és vér, pompás aransujtásos vörös kabátot, fehér selyemharisnyát és cipőt hordott. Ingfodrára virágsokrot tűzött, haját díszesen bodorította, és hátul egészen csinos varkocsa lógott. Oldalán úgy villogott a kis kard, mintha csupa drágakőből lenne, míg kezében selyemkalapját tartott.

Az ifjú pompás játékokat hozott Marikának: marcipánt és pont olyan babákat, amelyeket az Egerkirály rágott szét réges-régen; Fricinek meg gyönyörű kardot adott.

Az asztalnál az egész társaságnak diót tört az udvarias ifjú: jobb kezével szájába dugta, baljával megrántotta varkocsát, és – krak – a dió feltört!

Marika elpirult, amikor a csinos ifjú asztalbontás után fölkérte: menjen vele az üvegszekrény elé. A nappali szobában, alighogy magukra maradtak, az ifjú Drosselmeier így szólt:

– Ó, legeslegdrágább Stahlbaum kisasszony, amint kegyeskedett kimondani, hogy nem vetne meg, mint a gonosz Pirlipát hercegnő, megszüntem hitvány Diótörő lenni és visszanyertem előbbi külsőmet. Ossa meg velem országomat és trónomat, uralkodjunk együtt a Marcipán-palotában, mert ott vagyok király!

Marika halkán felelte:

– Kedves Drosselmeier úr! Ön igen nyájas és derék ifjú, elfogadom vőlegényemül!

Így lett Marika Drosselmeier úr menyasszonya. Esztendőre – mondják –, ezüstlovas aranykocsin vitte el a vőlegény. A menyegzőn huszonkétezer, ragyogó gyöngyökkel és gyémántokkal ékes baba táncolt. Marika a mai napig királynője annak az országnak, ahol csillogó Karácsonyfa-erdőket, áttetsző Marcipán-palotákat, egyszóval a legpompásabb és legcsodálatosabb dolgokat láthatja, akinek a látásra szeme van.

Ez volt Diótörő és Egerkirály meséje.

Az idegen gyermek

Brakelheimi von Brakel úr

Volt egyszer egy nemesember, akit von Brakel Taddeusnak hívtak, s a falut, ahol lakott, Brakelheimnek. Ez a falu az övé volt: apjától, az öreg von Brakel úrtól örökölte egykor. Ezért is tisztelte nagyságos úrnak az a négy parasztember, aki szintén a faluban lakott, noha éppen olyan egyszerűen öltözködött és fésülködött, mint ők. Csak vasárnap öltött finom zöld kabátot a durva posztó helyett, és aransujtásos piros mellényt, ami igazán jól állott neki.

Ha azt kérdezték valakitől a falubeliek közül: hol lakik von Brakel úr, azt a választ kapta:

– Csak menjen itt végig az utcán, mindig egyenesen, föl a dombon, túl a nyírfákon. Ott áll az úr kastélya.

Azt aztán mindenki tudja már, kedves olvasó, hogy a kastély valami nagy, magas épület, sok ablakkal és ajtóval, s bizony néha tornyocskákkal is, csikorgó szélkakassal. Itt azonban hiába baktatott a vándor föl a dombra, túl a nyírfákon, csak egy alacsony házikót látott kicsiny ablakkal. Nem is igen vette észre azt az idegen, csak ha előtte állt.

Néha a nagy, büszke kastélyok előtt hirtelen meg kell állni, olyan rideg előkelőség árad ki belőlük. Mint a szigorú őrök, furcsa kőszobrok támaszkodnak a falhoz, s meredten bámulnak a járóelőkelőkre. Bizony minden kedvünk elpárolog így, hogy bemenjünk, inkább visszafordulunk, ám von Brakel Taddeus kicsiny háza táját más szemmel nézhette minden idegen.

Itt már az úton magas és karcsú nyírfák lombos ága bókolt, s oly barátságosan, mintha tárt karokkal várják a vendéget. Vidáman zúgták, susogták:

– Isten hozott, Isten hozott nálunk!

Hát még ha odaért a vándor!

Mintha nyájas hangok kiáltottak volna a tükrőfényes ablakok, a tetőig fölűszó sűrű, sötét vadszőlőindák mögül:

– Gyere be! Gyere be hozzánk, kedves, fáradt utas. Nézd, milyen szép és barátságos itt minden!

Még a kis, ágról ágra vígan röpdöső fecskék is ezt csipogták. A tekintélyes öreg gólya meg bölcsen és komolyan nézett le a kéményről: „Ez az én kedves nyári lakásom, sok-sok éve! Nincs is jobb hely ennél a világon! Bizony sohase mennék el innen, ha le tudnék szokni velem született vándortermészetemről, ha télen nem lenne olyan nagy a hideg, s a tüzelő olyan méregdrága!”

Ilyen kedves és barátságos háza volt von Brakel úrnak, ha nem is éppen hatalmas kastélya.

Előkelő vendégek

Egy szép napon von Brakelné asszony nagyon korán kelt. Olyan kalácsot sütött, amelyet még húsvétra se dagasztott soha. Nem takarékoskodott a mandulával és mazsolával.

Von Brakel úr ezalatt a zöld kabátot, piros mellényt porolta, keféltette. A gyermekekre is – akik ketten voltak: Félix és Kriszti – legeslegszebb ünneplőjüket adták.

– Ma ne futkározzatok az erdőben – mondta édesapa –, hanem maradjatok szépen a szobában. Legyetek tiszták, csinosak, ha a méltóságos nagybácsi megérkezik.

A nap fényesen és barátságosan bukkant elő a felhők mögül, s aranyosan ragyogott be az ablakon. A kis erdőben reggeli szellő susogott, pinty, csíz, fülemüle víg nótát füttyörészett, s csattogott összevissza. Kriszti csöndesen, elmélázva ült az asztal mellett, meg-megigazította piros szalagjait, majd kézímunkázott, de sehogy sem haladt. Félixnek apa gyönyörű képeskönyvet nyomott a kezébe, de a fiú elnézett fölöttes a nyírfaligetbe, ahol máskor minden reggel néhány óra hosszat kedvére ugrálhatott.

„Jaj, de jó volna kint!” – sóhajtott magában.

Az okos Szultán kutya csaholt és morgott s ugrált az ablak előtt, nekiiramodott az erdőnek, vissza-visszaszaladt és ugatott, vakkantott, mintha csak Félixet csalogatta volna:

– No, mi lesz már? Miért nem jössz? Mit ülsz ebben a dohos szobában?

Ez aztán már több volt a soknál!

– Anyuskám, kérem – könyörgött Félix –, csak pár percre hadd mehessek az erdőbe! Csak pár percre. . .

– Nem, nem. Maradj csak szépen idebent – felelte von Brakelné asszony. – Ismerlek titeket! Ha te kimész, Kriszti is utánad szalad, aztán illa berek, nádak, erek, föl a fára, be a bokrok közé, és mire hazajöttök, izzadtak és piszkosak lesztek. A nagybácsi meg ugyancsak megdöbbenne: micsoda neveletlen parasztyerekek ezek! A von Brakelek, akár nagyok, akár kicsinyek, bizony nem mások!

Félix türelmetlenül csapta be a könyvet, s így szólt könnyes szemmel és félénken:

– Ha a méltóságos nagybácsi azt mondja, hogy a parasztyerekek neveletlenek, akkor sohasem látott parasztyereket! Hát van a világon rendesebb, mint akármelyik itt a faluban?

– Bizony – mondta Kriszti is –, csak nincs ilyen piros szalagjuk, mint nekem.

– Ne locsogjatok annyi bolondságot – szólt rájuk bosszúsán anyuska. – Nem értitek ti azt meg soha, mire gondol a ti bácsikátok.

Hiába rimázkodtak, hiába mondták: milyen gyönyörű éppen ma az erdő, továbbra is a szobában kellett kuksolniuk. Ez pedig ugyancsak nehezükre esett, mert az asztalon étvágygerjesztően illatozott a pompás kalács, és nem vághatták föl addig, amíg a vendégek nem érkeznek meg.

– Ó, csak jönnének már! Csak lennének itt végre! – kiáltották a gyerekek türelmetlenül, és majdnem sírtak.

Egyszerre erős lódobogás hallatszott és fényes, arannyal gazdagon díszített hintó állt meg a ház előtt. A gyermekek a szájukat látottak: ilyen szépet még sohasem láttak. A bakról egy vadász ugrott le, kinyitotta a hintó ajtaját, s hosszú, sovány urát a földre segítette. Az úr egyenesen von Brakel Tadeus ölelő karjába sietett. Arcát kétszer arcára hajtotta, és csöndesen susogta:

– *Bon jour*, kedves rokon. Csak semmi teketóriát, kérem.

A vadász ezalatt még egy pirosposztag, kicsi, kövér hölgyet, egy kislányt és egy kislányt segített gyorsan és ügyesen a kocsiból a földre lépni. Amikor mindnyájan kiszálltak, Félix és Kriszti, apa és anya parancsa szerint, odamentek a hosszú, sovány úrhoz, kezét csókoltak neki, és azt mondták:

– Üdvözljük a kedves, méltóságos nagybácsit!

Aztán a kicsi, kövér hölgynek csókoltak kezét és mondták:

– Üdvözljük a kedves, méltóságos nagynénit!

Amikor a gyerekekhez szaladtak volna, megdöbbenve álltak meg, mert ilyen furcsa gyerekeket még sohasem láttak. A fiú hosszúnadrágot viselt, aranyzsinórokkal gazdagon díszített bíborvörös kabátját, oldalán ragyogó kis karddal, fején furcsa, fehér tollas piros sapkát. A sapka alól ijedt, homályos, álmos szemű, sápadt, sárga arc kandikált elő. A kislánynak fehér ruhácskája volt, akárcsak Krisztinek, de borzasztó sok szalag, csipke lógott rajta. Haját egészen különösen fonták be, és hegyes kontyban tűzték a feje búbjára, legfelül meg csillogó koronácska fénylett. Amikor Kriszti meglepetéséből felocsúdott, és szívélyesen meg akarta fogni a kezét, az olyan gyorsan húzta vissza, és olyan mérges, sírós arcot vágott, hogy a kislány valósággal megijedt tőle. Inkább békén hagyta.

Félix egy kicsit közelebről szeretne volna látni a fiú gyönyörűséges kardját, de alig nyúlt hozzá, a gyerekek éktelen visításba tört ki:

– A kardom, a kardom! El akarja venni a kardomat!

Ezzel a sovány úrhoz szaladt és elbújt mögéje. Félix ettől elpirult, és önérzetesen azt mondta:
 – De hiszen én nem is akartam elvenni a kardodat, buta fiú!
 Az utolsó szavakat csak a fogai közt mormogta, ám von Brakel úr valószínűleg meghallotta és látott rajta: nagy zavarban van. Mellényét gombolgatta, és azt mondta:
 – Ejnye, ejnye, Félix!
 A kövér hölgy sipogott:
 – Adél, Hermann! A gyerekek nem akarnak bántani titeket! Ne legyetek ilyen ostobák!
 A sovány úr azt susogta:
 – Majd összebarátkoznak! – ezzel karját nyújtotta von Brakelné asszonynak, és bevezette a házba. A kövér hölgy von Brakel úrba karolt, s gyermekei az uszályába kapaszkodtak.
 Kriszti és Félix utánuk kullogott.
 – Most vágják föl a kalácsot! – súgta Félix a húga fülébe.
 – Ó, igen, ó, igen – bólintott rá Kriszti boldogan.
 – Aztán megszökünk itthonról, és futunk az erdőbe... – tette hozzá Félix.
 – És nem törődünk az idegenek ostobaságaival – fejezte be Kriszti.
 Félix nagyot ugrott, így léptek be a szobába.
 Adél és Hermann nem ehettek a kalácsból, mert – mint a szülők mondták – az megterhelné a gyomrukat, ezért a vadász behozott egy kicsi skatulyát, ebből kettejüknek apróka kis kétszersültet adtak.
 Félix és Kriszti nekiláttak a hatalmas kalácsszeleteknek, amit a jó mama nyújtott át nekik, s abban a pillanatban máris jobb kedvük kerekedett.

A megtisztelő látogatás története

A sovány von Brakel Ciprián édes unokaöccse volt von Brakel Taddeus úrnak, de sokkal előkelőbb nála. Elsősorban grófi címe miatt, ezenkívül minden ruháján, még a köntösén is aranycsillag lógott. Amikor tavaly egészen egyedül, kövérke felesége és gyermekei nélkül látogatta meg egy órára nagybátyját, von Brakel Taddeus urat, a kis Félix meg is kérdezte tőle:

– Mondja csak, méltóságos nagybácsikám, csak nem lett talán királyi felség?

Félix képekönyvében ugyanis volt egy király, akinek a mellére ugyanilyen csillagot festettek, azt gondolta tehát, hogy a nagybácsi is király, mert csillagot visel. A nagybácsi ezen nagyot nevetett, és így felelt:

– Nem, fiacskám, nem vagyok király, csak a király leghívebb szolgálója, minisztere, aki nagyon sok embernek parancsol. Talán te is kaphatnál valaha ilyen érdemrendet, mint az enyém, ha a von Brakelek grófi ágából származnál. Te viszont csak egyszerű nemes vagy, így nem viheted valami sokra.

Félix mindebből nem értett egyetlenegy szót sem, von Brakel Taddeus úr meg azt gondolta: ez valójában csöppet sem fontos.

A gróf úr most nevetve mesélte el kövérke asszonyának, hogy Félix királynak nézte őt. A méltóságos asszony kacagott.

– Ó, bájos, kedves, megható ártatlanság!

Félixnek és Krisztinek most elő kellett bújniuk a sarokból, ahol eddig nevetgéltek, és jóízűen majszolták a kalácsot. Anya letörülte szájukról a cukros morzsát, mazsolamaradványt, s a méltóságos nagybácsi és nagynéni elé tolta őket. Mondogatták egyre, és megcsókolták mind a két gyereket: – Ó, kedves, gyönyörű ártatlanság, falusi egyszerűség! – majd egy-egy hatalmas zacskót nyomtak a kezükbe.

Von Brakel Taddeus urat és feleségét könnyekig meghatotta az előkelő rokonok jósága.

Félix azonnal fölnyitotta a csomagját, és vígan ropogtatta a pompás édességet. Kriszti követte példáját.

– Fiacskám, fiacskám – intette őket a méltóságos nagybácsi –, a cukorkát nem szabad rágni, mert elrontja a fogaitokat. Csak szépen szopogassátok, amíg a szátokban elolvad.

Félix nevetett ezen, és így szólt:

– Ejnye, kedves méltóságos bácsikám, hát azt hiszed, hogy én még kisbaba vagyok? Nézd csak, milyen nagyszerű fogam van, hogy tudok rágni! – Ezzel szájába dugott egy cukrot, és akkorát harapott belé, hogy csak úgy recsegett-ropogott.

– Ó, bájos együgyűség! – kiáltott fel a kövérkés hölgy, s a nagybácsi helyeselt, Taddeus úrnak azonban veríték ütötte ki a homlokát. Roppantul szégyellte Félix illetlenségét, a mama pedig a fülébe súgta:

– Ne csikorgasd úgy a fogad, te nevetlen kölyök!

Szegény Félix ettől egészen elszontyolodott. Nem értette, mi rosszat követett el. A félig elrágott cukorkát visszatette a papírzacskóba, és átnyújtotta a nagybácsinak:

– Vedd csak vissza, ha nem szabad megenni!

Kriszti, aki mindig mindenben Félix példáját követte, ugyanígy tett.

Erre már felsóhajtott Taddeus úr is, mert ez több volt a soknál.

– Nagyon kérem, mélyen tisztelt méltóságos öcsémuram, ne vegye zokon az oktalan gyermekek modortalanságát. A falusi élet és szűkös viszonyaink butaságuk oka. Bárcsak olyan jól nevelt gyermekek lennének, mint méltóságos öcsémuraméi!

Ciprián önérzetesen és előkelően mosolygott, ahogy Hermannra és Adélra tekintett. Azok már régen elfogyasztották a kétszersültet, s nyugodtan, némán ültek székeiken, anélkül hogy izegtek-mozogtak vagy egyetlen arcizmukat megrándították volna. A kövérke hölgy szintén mosolygott, s azt suttogta:

– Igen, kedves rokon, mi leginkább a mi kedves gyermekeink nevelését viseljük szívünkön.

Intett Ciprián grófnak, aki Hermannhoz és Adélhoz fordult, majd mindenféle kérdést intézett hozzájuk. A gyerekek bámulatos gyorsasággal feleltek neki. Sok, állítólag sok ezer mérföldnyire fekvő és különös nevű városról, folyóról, hegyről esett szó. És mind a ketten pontosan le tudták írni a távoli ég alatt, vad vidékeken élő ismeretlen állatokat is. Aztán idegen növényekről, fákról, gyümölcsökről beszéltek, de olyan határozottsággal, mintha azokat maguk látták vagy kóstolták volna. Hermann egészen pontosan elmesélte egy háromszáz évvel ezelőtti ütközet történetét, s úgy beszélt a generálisokról, akik részt vettek benne, mintha mindet személyesen ismerte volna. Végezetül Adél a csillagokról szólt, s olyasmit mondott, hogy fönt az égen mindenféle csodálatos állatok és egyéb figurák ülnek. Félix egészen elrémült ettől, édesanyjához húzódott, s a fülébe súgta:

– Mamám, kedves mamám, mit fecsegnek, papolnak ezek itt?

– Hallgass, buta fiú – súgta vissza az anyja –, ezek a különféle tudományok.

Félix elnémult. Von Brakel úr egyre-másra azt ismételte:

– Ez hihetetlen! Ez csodálatos! Ilyen zsenge korban ekkora tudás!

Von Brakelné asszony meg így fohászzkodott:

– Ó, teremtmény, milyen angyali gyermekek! Ó, mi lesz a kicsinyeinkből ebben az elhagyatott faluban! Mi lesz?

Erre már von Brakel úr is panaszkodásba kezdett, de Ciprián gróf megvigasztalta őket, megígérte: rövid időn belül nagy tudású férfit küld majd, aki egészen ingyen oktatni fogja gyermekeiket.

Eközben előállt a gyönyörű fogat. A vadász két nagy skatulyát hozott be, ezeket Adél és Hermann vette át, majd odanyújtották Krisztinek, Félixnek. Hermann finoman meghajolt Félix előtt, és így szólt:

– Szereti ön a játékokat, *mon cher*? Itt hoztam önnek néhány ritka és új játékot.

Félix lógó orral elszomorodott, s maga se tudta, miért. Tanácstalanul állt, kezében a skatulyával. Csak annyit motyogott:

– Én nem vagyok Monsör, hanem Félix, és nem mondják nekem azt, hogy *ön*, hanem *te*.

Kriszti is inkább sírni szeretett volna, mint nevetni, pedig az Adéltól kapott skatulya csak úgy illatozott a sokféle finom nyalánkságtól.

Félix jó barátja és kedvence, a hűséges Szultán szokása szerint az ajtóban ugrált és ugatott, de Hermann megijedt tőle, így visszaszaladt, és keserves sírásra fakadt.

– Nem bánt, nem bánt! – kiáltotta Félix. – Mit bőgsz, mit ordítasz úgy? Hiszen ez csak egy kutya, és te már a legborzalmasabb fenevadakat is láttad! És még ha megtámadna is, mire való a kardod?

Félix biztatása nem sokat használt. Hermann bögött, amíg a vadász ölébe nem kapta, kocsiba nem tette.

Adélt bátyja fájdalma meghatotta – vagy talán valami más miatt? –, így ő is bögésre zendített. Csak ez kellett a jószívű Krisztinek: nála is menten eltörött a mécses. Mind a hárman sírtak-ríttak; ilyen szép zenész mellett vonult ki Brakelheimből von Brakel Ciprián gróf úr és kiváló famíliája.

Így végződött az előkelő látogatás.

Az új játékok

Ahogy a hintó von Brakel Ciprián gróf úrral és családjával lefelé gördült a domboldalon, Taddeus úr gyorsan fellélegzett és sóhajtott:

– Istennek hála!

Sietve lerántotta díszruháját, a piros mellényt, s magára kapta a durva posztókabátot. Kétszer-háromszor végigkefélt a haját, s kinyújtózkodott.

A gyermekek is levetették az ünneplő gúnyát, boldogok voltak, megkönnyebbültek.

– És most az erdőbe, erdőbe! – kiáltotta Félix, és már előre ugrált örömeiben.

– Nem akarjátok előbb megnézni, amit Hermanntól és Adéltól kaptatok? – kérdezte anyjuk.

Kriszti, amíg átöltözködött, kíváncsian nézte a skatulyákat. Amondó volt ő is, hogy előbb nyissák ki azokat. Az erdőre még aztán is lesz idő, de erről Félixet nehezen győzte meg.

– Ugyan már, micsoda nagyszerű dolgot hozhatott az a buta bő nadrágos meg a fölcicomázott húga? Ami meg a tudományt illeti, azt, mondhatom, elég jól eldarálta. De miután összefecsegett itt mindenféle, oroszlánról, medvéről, s azt is tudta, hogyan kell az elefántot fogni, úgy megijedt a kutyától, karddal az oldalán, hogy bögött, és az asztal alá bújt. Szép kis hős, mondhatom!

– Ó, kedves jó Félix – kérlelte Kriszti –, csak egy icipicikét nyissuk ki a skatulyáikat!

Félix mindig mindent megtett, hogy a húga kedvében járjon, ezért most is engedett neki, s türelmesen leült az asztalhoz Krisztivel a skatulyák mellé.

A mama bontogatta őket, és... és...

Nos, szeretett, kedves kis olvasóim, ti bizonyára tudjátok mindnyájan, milyen kellemes érzés az, ha sok szép búcsúfiát vagy karácsonyi ajándékot kap az ember a szüleitől és jó barátaitól. Tudom, ti is ujjongtok örömetökben, ha fényes katonákat, muzsikáló játékokat, gyönyörű babákat, szép edényeket, pompás képeskönyvet kaptok. Éppen így örült most Félix és Kriszti, mert gazdag ajándékok, a leggyönyörűbb, ragyogó játékok kerültek elő a dobozokból, s azonkívül mindenféle kitűnő nyalánság is.

Összevissza tapsoltak, kiáltoztak:

– Jaj de szép, jaj de gyönyörű!

Félix csak egy kis zacskó cukorkát akart az ablakon kihajítani, de Kriszti kérésére elállt szándékától, mindössze mély megvetéssel félretette. Amikor Szultán besomfordált, kimarkolt belőle néhány szemet, és odadobta neki. Szultán körülszaglászta, aztán prüszkölt és otthagya.

– Látod, Kriszti – kiáltotta diadallal Félix –, még Szultánnak se kell az a vacakság!

Félixnek különben a játékok közül egy szép kis vadász tetszett a legjobban. A kabátja alól zsinór lógott elő, s ha meghúzták, vállához emelte a puskát, s egy háromarasnyira álló céltábla kellős közepébe lőtt. Ezenkívül még egy kis figurát zárt különösen a szívébe, aki szépen hajlongott, s egy hárfát pengetett, ha felhúzták a szerkezetét. De legeslegjobban örült a fából készült, ezüsttel bevont puskának, vadászkésnek, továbbá a gyönyörű huszárcsákónak, tölténytáskának.

Kriszti nagyon boldog volt, mert gyönyörűen öltözött babát és teljes konyhaberendezést is kapott.

Megfeledkeztek erdőről, mezőről, késő estig játszottak új játékaikkal, aztán aludni tértek.

Mi történt az erdőben az új játékokkal?

Másnap ott folytatták a játékot, ahol előző este abba hagyták. Előszedték a skatulyákat, kivették a játékokat, és mindenfélét játszottak velük.

A nap éppen olyan ragyogóan és barátságosan tűzött be az ablakon, mint előző napon, a reggeli szellő susogva-zizegve köszöntötte a hajladozó nyírfákat; csíz, pinty és fülemüle csattogó hangversenyt rendezett.

Félix elszomorodott, mert kibírhatatlanná vált a hárfás emberkéje, csak a puska és a patrontáska érdekelte.

– Kint mégiscsak sokkal szebb! – kiáltotta. – Gyere, Kriszti, menjünk az erdőbe!

Kriszti éppen nagy babájával foglalatzkodott: vetkőztette és öltöztette, ezért nem is akart kimenni.

– Kedves Félix – mondta –, játszunk még egy kicsit idebent!

– Tudod mit, Kriszti – tanácsolta Félix –, a legjobb játékokat vigyük az erdőbe magunkkal! Fölcsatolom a vadászkeszemet, vállamra veszem a puskámat, így olyan leszek, mint egy igazi vadász. De a kis vadász és a hárfás ember is velem jöhet. Te meg, Kriszti, magaddal hozhatod a nagy babát s a legjobb edényeket. Csak gyere gyorsan!

Kriszti valóban gyorsan adta rá a ruhát a babájára, s futva iramodtak az erdőbe játékaikkal. Egy szép zöld tisztáson letelepedtek, s kis ideig vígan játszadoztak. Éppen a hárfás pengette a hárfát, amikor Kriszti megszólalt:

– Tudod-e, kedves Félix, hogy ez a hárfás nem is játszik szépen? Hallgasd csak, milyen csúnya az erdőben ez az örökös ting-ting és pim-pim? A madarak olyan kíváncsian kukucskálnak ki a lombok közül, mintha kinevetnék ezt a muzsikust, aki éneküket kísérsni akarja.

Félix még jobban felhúzta a szerkezetet, majd ő is azt mondta:

– Igazad van, Kriszti. Borzasztóan játszik ez a fickó! Csak hajlong egyre, én meg rettenetesen szégyellem magam a kicsi pinty előtt, aki ott ül, és ravaszul pislogat. Hallod-e, te fickó, jobban játsz! Még jobban!

Ezzel akkorát csavart a szerkezetben, hogy ripp-ropp, a hárfás kis szekrénye ezer darabra tört, s letört az emberke karja is.

– Ó, ó! – kiáltotta Félix.

– Ó, a kis hárfás! – zokogott Kriszti.

Félix nézte a törött játékot, azután így szólt:

– Ez ügyis buta, együgyű fickó volt. Rosszul játszott, csak pofákat vágott és hajbókolt, mint a bő nadrágos unokaöcsénk!

Ezzel messzire, a bokorba hajította.

– Ennél már a vadász is többet ér. Az legalább mindig célba talál.

Most hát azt vette elő Félix, s alaposan egzecírozta.

– Mégis buta dolog – mondta egy kis idő múlva –, hogy mindig csak célba lő. Apus szerint ez nem is igazi vadászmulatság. Az igazi vadász szabadon lő az erdőn, és futtában teríti le a szarvast, őzet, nyulat. Ez a fickó se lőjön többet célba!

Ezzel már le is törte a vadász céltábláját.

– Most aztán lőj bátran az erdőbe!

De bizony hiába rángatta a zsinórt, a kis vadász karja bénultan lógott. Nem emelte vállához a puskát, nem is lőtt többet.

Félix nevetett.

– Te is csak a szobában vagy ügyes vadász, de itt az erdőben, igazi otthonodban sehogy sem boldogulsz. Biztosan te is félsz a kutyáktól, s ha szembejönne egy, úgy elszaladnál puskástul, mint a bő nadrágos unokaöcsém a karddal! Buta, haszontalan játék!

Ezzel már repült is a vadász a bokorba a hárfás ember után.

– Gyere, Kriszti, fussunk! – tanácsolta Félix.

– Nagyon jó lesz – egyezett bele a kislány –, de fusson velünk ez a baba is. Ez lesz majd az igazi mulatság!

Félix és Kriszti közrefogták a babát, s teljes erővel nekiiramodtak. Bozóton át, le a domboldalon, egyre messzebb és messzebb, egészen a náddal szegélyezett tóig. Ez a tó is még von Brakel Taddeus úr birtoka volt, és itt szokott vadkacsára vadászgatni.

Amikor megálltak a gyermekek, Félix így szólt:

– Álljunk lesbe a nádasban egy kicsit! Nálam is van puska, talán lövök egy vadkacsát, mint apus.

Ebben a pillanatban Kriszti felsikoltott:

– Nézd csak, nézd csak a szép babámat! Mi lett belőle?

Az bizony szegény borzasztó állapotban volt. A nagy futásban Kriszti és Félix nemigen ügyeltek rá, így az ágak összevissza szaggatták ruháját, kitörték két kicsi lábát is.

Gyönyörű viaszarca szinte felismerhetetlenné torzult.

– Jaj, szegény babám, szegény szép kis babám! – jajgatott Kriszti.

– Látod – mondta Félix –, milyen buta játékokat hoztak azok az ostoba gyerekek. Ez a baba is ügyetlen, vacak jószág, még szaladni se tud anélkül, hogy tönkre ne tegye mindenét. Add csak ide!

Kriszti szomorúan nyújtotta át a szerencsétlenül járt babát.

Hangosan feljajdult, amikor Félix egyetlen szó nélkül beledobta a tóba.

– Sose búsulj – vigasztalta a hűgát –, nem érdemelt ez jobbat! Ha lövök egy kacsát, te kapod a szárnyából a legszebb és legszínesebb tollat.

A nád éppen zizegett.

Félix vállához kapta a fapuskát, de nyomban leeresztette, s elgondolkodva nézett maga elé:

– Hát én vajon nem vagyok-e magam is együgyű fickó? – sóhajtotta halkán. – Hiszen a puskához lőpor és golyó kell, nálam pedig se ez, se az nincs. De lehet-e fapuskát lőporral tölteni? És egyáltalán: mire való ez a buta fadarab? És a vadászkés? Hiszen ez is fából van! Ez se nem vág, se nem szúr! Az unokaöcsém kardja is fából volt biztosan, azért nem rántotta ki, amikor Szultántól megijedt. Úgy látom, az a bő nadrágos lóvá tett minket az ajándékaival. Mindegyik szép, de mind hasznavehetetlen.

Azzal fogta a puskát, a vadászkést, de még a tölténytáskát is, és behajította a tóba. Kriszti még búslakodott egy kicsit a babája után, s mi tagadás, Félix sem volt túl rózsás kedvében.

Aztán hazasomfordáltak.

Apa azonnal meg is kérdezte tőlük:

– Gyerekek, hol hagytátok a játékeitokat?

Erre Félix őszintén elbeszélte mindent, hogy hogyan járt a vadással, hárfás emberrel, puskával, vadászkéssel, Kriszti pedig a gyönyörű babájával.

– Ó, ti csacsi gyerekek – szólta anya bosszúsán –, nem tudtok ti bánni ilyen szép és finom játékokkal.

Von Brakel Taddeus úrnak azonban láthatóan tetszett Félix elbeszélése, így azt mondta:

– Hagyd csak a gyerekeket! Nem is bánom, hogy megszabadultak az idegen játékoktól. Csak izgatták és nyugtalanították őket.

De sem von Brakelné, sem a gyerekek nem értették meg von Brakel úr szavát.

Az idegen gyermek

Félix és Kriszti kora reggel az erdőbe szaladtak. Anya ugyan azt parancsolta: jöjjenek haza hamar, mert többet kell a szobában lenniük, s többet kell írni, olvasni is, hogy mire a nevelő megérkezik, ne valljanak túlságosan szégyent.

Ezért Félix így szólt:

– Használjuk ki ezt az órácskát, amíg itt lehetünk. Legalább alaposan kiugráljuk magunk!

Legelőször fogócskát játszottak, de pár perc múlva megunták, s bármibe fogtak is, minden rossznak és unalmasnak tűnt. Maguk se tudták, hogyan lehet az, hogy azon a napon örökké bosszankodnak.

Egyszer Félix sapkáját kapta le a szél, s magával vitte az egyik bokorba. Később, amikor legjobban szaladt, megbotlott, orrára bukott. Kriszti ruhája tüskebokorba akadt, aztán egy éles kő sebezte meg a lábát, de úgy, hogy fájdalmában felsikoltott.

Nemsokára abbahagyták a játékot, és rosszkedvűen mászkáltak az erdőn.

– Jobb lesz, ha ma a szobába bújunk – jegyezte meg Félix, de ahelyett, hogy visszafordult volna, leheveredett egy nagy fa árnyékába.

Kriszti követte példáját.

Itt üldögéltek, s szólanul, kedvetlenül bámultak maguk elé.

Kriszti sóhajtott:

– Bárcsak meglennének még a játékaink!

– Mi hasznuk volna? Csak újra összetörnénk, elrontanánk őket! – mormogta Félix. – Tudod, Kriszti, anyusnak igaza volt. . . Mi nem tudunk a szép játékokkal bánni, mert nem tanultunk tudományokat.

– Igazad van, Félix – válaszolta Kriszti –, ha mi is tudnánk könyv nélkül annyi mindent, mint az előkelő Hermann és a felcicomázott Adél, akkor még mindig vadászna a vadász, és a hárfás emberkéd muzsikálna, és az én szegény babám sem pihenne lenn a tó fenekén. Ó, mi szegények! Mi nem tudunk semmit!

Ezzel Kriszti keservesen sírt, s Félix is segített ebben, így kisvártatva olyan sírás-rívást vittek véghez, hogy az egész erdő visszhangzott belé:

– Ó, mi szegények, mi nem tudunk semmit!

Ám egyszerre a sírás abbamaradt, és csodálkozva kérdezték:

– Látod, Kriszti?

– Hallod, Félix?

Velük szemben, az árnyas bokor sötétjéből csodálatos fény sugárzott, mintha a szelíd hold játszadozna a gyönyörűségtől reszkető levelekkel.

Az erdei zsongásból édes hang hallatszott, mintha szellő futna végig egy hárfa húrján, megzendítve a szunnyadó dallamokat.

A gyermekeket csodálatos érzés szállta meg. Minden bosszúságukat elfeledték, s valami sohasem érzett fájdalom könnyeket csalt a szemükbe.

Egyre ragyogóbb és ragyogóbb lett a bokorból áradó sugár, egyre hangosabbak és hangosabbak a csodaszép hangok, s egyre erősebben és erősebben vert a gyermekek szíve.

Belenéztek a ragyogásba, s ó, azt látták: ott egy szelíd tekintetű gyermekre süt a nap. A bokorból nyájasan mosolygott rájuk, és integetett nekik.

– Ó, jöjj, ó, jöjj hozzánk, kedves, szép gyermek! – kiáltotta Félix és Kriszti.

Felugrottak, és kimondhatatlan vágyakozással nyújtották kezüket a szelíd gyermek felé.

– Megyek, megyek – felelt egy édes hang, és könnyedén, mintha csak a szellő lebegtetné, a bokorból hozzájuk suhant az idegen gyermek.

Az idegen gyermek Félix és Kriszti játszótársa

– Messziről hallottam a sírásotokat, zokogásotokat – szólt az idegen gyermek –, és nagyon megsajnálalak titeket. Mi a bajotok?

– Mi magunk se tudjuk – válaszolta Félix –, de most úgy érzem, te hiányoztál csak.

– Igaz – vágott közbe Kriszti is –, most, hogy itt vagy, jókedvű vagyok. Miért hagytál minket eddig egyedül?

Valóban úgy érezték mind a ketten, hogy az idegen régi ismerősük, valamikor már játszottak vele. Mintha minden bánatuk azért lenne, mert a kedves játszótársukat elvesztették.

– Játékaink nekünk nincsenek – vallotta be Félix –, mert amit a bő nadrágos unokaöcsénk hozott, azt tegnap bolond fejfel elrontottuk és eldobtuk. . . De azért mégis játszhatnánk valamit. . .

– Ó, Félix – mondta az idegen gyermek, és hangosan nevetett –, miért szidod magad? Az a játék, amit eldobtál, biztosan nem ért semmit, hiszen itt körülöttetek sokkal szebb játékok vannak.

– Hol, hol? – kérdezte Kriszti és Félix.

– Nézzetek csak körül – mondta az idegen gyermek.

És Félix és Kriszti látták: a zöld pázsit, a lány moha közül gyönyörű virágok néznek rájuk fényes szemmel. Csillogó, színes kavicsok, kristályos kagylók között aranybogárkák táncolnak föl s alá, közben halk dalocskákat zümmögnek.

– Építsünk palotát! Segítsetek a köveket hordani! – indítványozta az idegen gyermek. Nyomban le is hajolt a színes kavicsokért. Kriszti és Félix segítettek neki, de a kis idegen ügyesebb volt náluk, így nemsokára magas oszlopok emelkedtek. Úgy csillogtak a napban, mint az érc, s fölöttük aranytető fénylett.

Ekkor az idegen gyermek megérintette a fűből előkukucsáló virágokat, hát azok menten megnőttek, és szelíden, szeretettel fonódtak egymásba, illatos lugasokká tekerődtek, ahol a gyermekek boldogan ujjongva szaladgálhattak.

Az idegen gyermek tapsolt.

A palota aranybogarak szárnyaiból szőtt aranyeteje elszállt. Az oszlopok ezüstös, csobogó patakká foszlottak, partjára telepedtek a sokszínű virágok, s kíváncsian bámultak bele a habokba. Ide-oda ingatták fejüket, és hallgatták a hullámok csevegését.

Az idegen gyermek most fűszálakat tépett, apró ágacskákat tört le a fákról, s Félix és Kriszti lába elé dobta. A fűszálak azonnal gyönyörű babákká váltak, az ágacskák kedves kis vadászokká. A babák körül táncolták Krisztit, ölébe bújtak, és finom, halk hangon azt suttogták:

– Szeress minket, szeress minket, kedves Kriszti!

A vadászok sűrögtek-forogtak, oldalukon fegyver csörgött és harsogott a kürt:

– Halihó! Halihó!

Nosza, nyulak ugráltak erre elő a bokrokból, a kutyák mind utánuk vágattak, a vadászok meg puszkákat sütögettek.

Ez volt csak az igazi gyönyörűség!

Hirtelen minden eltűnt.

– Hol vannak a babák, a vadászok? – kiáltotta Kriszti és Félix.

Az idegen gyermek így válaszolt:

– Ó, ezek amikor csak akarjátok, rendelkezésetekre állnak, de nem szaladgálnánk most inkább egy kicsit?

– De igen, de igen – felelték egyszerre mind a ketten.

Az idegen gyermek kézen fogta és vezette őket.

– Gyertek, gyertek!

Rajta, megkezdődött a futás! De nem is futás volt ez, hanem repülés. Lebegő szárnyakon siklottak tova erdőn és mezőn, s tarka madarak röpködtek körülöttük dalolva, csattogva. Már fönt voltak, fönt a kék levegőégben.

– Jó reggelt, jó reggelt, Félix koma! – kepelte a gólya, amint elsuhantak mellette.

– Ne bántsatok, ne bántsatok, nem eszem meg a kis fiókáitokat! – rikácsolta a saskeselyű, és rémülten menekült a gyermekek elől.

Félix ujjongott, de Kriszti félt.

– Ó, eláll a lélegzetem, leesem! – nyögte.

Ebben a szempillantásban ismét leereszkedett velük az idegen gyermek, és így szólt:

– Most búcsúzóul eléneklek nektek a vadászdalt, de holnap újra jövök. Azzal elővett egy kis vadászkürtöt. Aranyos ívelése olyan volt, mint valami tündökletes virágfüzér, s olyan gyönyörűen fújta, hogy az egész erdő visszhangzott a csodálatos, édes hangtól. A fülemüléket odacsalogatta a kürt szava, letelepedtek a gyermekek köré, és legszebb dalaikkal kísérték a muzsikát. De mind távolabbról és távolabbról hangzott a zene, már csak a bokrok halk suttosgálása hallatszott, s az idegen gyermek eltűnt.

– Holnap, holnap eljövök újra! – kiáltotta vissza távolról, és a gyermekek egymásra tekintettek, mert ilyen boldog gyönyörűséget sohasem éreztek.

– Bárcsak már holnap lenne! – mondták mind a ketten, és futva igyekeztek haza, hogy mielőbb elbeszélhessék szüleiknek, mi történt velük az erdőn.

Mint vélekedett von Brakel úr és von Brakelné asszony az idegen gyerekekről, és mi történt másnap?

– Talán álmodtak a gyerekek – mondta von Brakel Taddeus úr a feleségének.

Bizony Félix és Kriszti nem győztek eleget mesélni az idegen gyerekekről, magasztalták szelíd szépségét, bűbajos énekét, csodálatos játékait.

– De mégsem lehet, hogy mind a ketten egyszerre álmodták ugyanezt – folytatta von Brakel úr. – Igazán nem tudom, mire is gondoljak.

– Sose törd a fejedet, apus – jegyezte meg a felesége. – Fogadni mernék, az idegen gyermek senki más, mint a szomszéd falubeli tanító fia. Az jött át és beszélte tele a gyerekek fejét mindenféle butasággal, de gondom lesz rá, hogy többet ilyesmi ne forduljon elő.

Von Brakel úr nem osztotta a felesége véleményét, s mert mégis nagyon szeretne volna tudni, hogyan áll ez a dolog, ezért behívatta Félixet és Kriszti, s kikérdezte őket az idegen gyermek külsejéről, ruházatáról és sok minden másról. Ami az idegen gyermek külsejét illeti, mind a ketten egybehangzóan azt válaszolták, hogy a bőre fehér, orcája rózsaszín; fényes, kék a szeme, haja aranyos fürtökben omlik alá és kimondhatatlanul szép. A ruhájáról csak annyit tudtak, hogy semmi esetre sem volt rajta kékcsíkos kabát, nadrág és fekete bőrsapka, mint a tanító fián. Minden egyéb, amit öltözetéről meséltek, egészen hihetetlenül és zavarosan hangzott. Kriszti azt állította: rózsalevelekből szőtt, gyönyörű, ragyogó, könnyű ruhácska volt rajta; Félix viszont úgy látta, az csillogó aranyoszöld színű, mint a tavaszi lomb a napsütésben.

– Lehetetlen – vélte Félix –, hogy valami tanító fia legyen, mert nagyszerűen ért a vadászathoz. Bizonyos, hogy erdőben, vadászok között nőtt fel, és ha nagy lesz, ő is híres, nevezetes vadász lesz majd.

– Ugyan, Félix – vágott közbe Kriszti –, hogy mondhatod már ilyet, hogy ebből a kedves kislánynál vadász lesz valaha? Akárhogy ért is a vadászathoz, a háztartásban sokkal ügyesebb. A babákat gyönyörűen öltöztette, és a főzőcskéhez is pompásan értett.

Félix azt bizonygatta: az idegen gyermek fiú, Kriszti meg azt, hogy kislány, és ebben nem tudtak megegyezni.

– Nem is érdemes annyi szót vesztegetni a gyermekek bolondságaira – mondta von Brakelné, von Brakel úr azonban így szólt:

– Csak utánuk kellene menni az erdőbe, és meglesni, hogy ki az a csodálatos gyermek, aki játszik velük, de úgy érzem, ezzel elrontanám az örömeiket.

Másnap, amikor Félix és Kriszti rendes időben az erdőbe értek, az idegen gyermek már várta őket. Még nagyszerűbb, még csodálatosabb játékokat játszott velük, mint előző nap, így vége-hossza nem volt az ujjongásnak és boldogságnak. Játék közben az idegen gyermek ügyesen és kedvesen beszélgetett a fákkal, bokrokkal, virágokkal, de még az erdei patakkal is. Mind olyan tisztán feleltek neki, hogy Félix és Kriszti mindent megértett. Bekiáltott a juharfalombok közé:

– Fecsegők, mit csevegtok, csacsogtok annyit?

A juharfa erősebben rázta az ágait, nevetett és suttogott:

– Örülök, mert érdekes dolgokat mesélt ma a hajnali szellő, amikor a kék hegyekről erre szállt, megelőzve a napsugarat. Üdvözlét hozott Aranykirálynőtől és egy szárnycsapásnyi jó szagú, hegyi levegőt.

– Ó, hallgassatok, hallgassatok – szóltak a virágok. – Ne is beszéljetez arról a csapodárról! Csak a tőlünk álnokul elrabolt illatokkal büszkélkedik ő. De hadd suttogjanak és zsongjanak a lombok, nézzetek inkább miránk, ránk figyeljetez, mert mi úgy szeretünk titeket, hogy napról napra pompásabb, ragyogóbb színt öltünk.

Kriszti letérdelt a földre, kitérta karját, mintha magához akarná ölelni a virágokat.

– Ó, Istenem! – kiáltotta, és Félix így szólt:

– Én is szeretlek titeket, tarka virágok, de a zöld lombot, a cserjét, fákat, az erdőt nálatok is jobban szeretem. Azok vigyáznak rátok, óvnak titeket, sokszínű bimbók!

Nosza felzúgott erre a magas, fekete fenyő:

– Igazad van, derék fiú! Ne is félj tőlünk, ha zivatar koma jön, és mi talán egy kicsit hangosabban pörlekedünk a goromba fickóval!

– Hej! – kiáltotta Félix. – Recsegjetez, ropogjatek, zúgjatek kedvetekre, hatalmas óriások. A vadász szíve hangosabban dobog ilyenkor örömeben!

– Helyes, helyes – csobogta-locsogta az erdei patak. – De minek mindig rohanni vad viharban, zivatarban? Úljetez ide mellém a fűre, és hallgassatok rám. Messze, messze földről, mély barlangból jöttem, minden hullámom szép mesét hoz, új mesét. Arcomba nézzetez: az ég kékje csillog benne, liget, erdő, virág és a ti arcotok. . .

– Félix, Kriszti! – szólt az idegen gyermek, és csodálatos szelídséggel nézett rájuk. – Látjátok, hogy szeret minket minden? De már fölkel a hegyek mögöl a piros alkony, és a fülemüle hívó szava is szólít. . .

– Hadd repüljünk egy kicsit! – rimázkodott Félix.

– Csak ne olyan magasán, mint tegnap. Úgy szédülök – kérte ekkor Kriszti.

Az idegen gyermek kézen fogta a kislányt és kisfiút, és máris fönt lebegtek az alkony arányló bitorában. Vidám, tarka madársereg szállt, lármázott köröttük. A fényes felhők olyanok voltak, mint a lángok. Félix csodálatos palotákat látott csupa rubinból, csillogó drágakőből.

– Nézd, nézd, Kriszti – kiáltotta –, milyen remek, nagyszerű házak. Repüljünk oda gyorsan!

Kriszti is látta a palotákat, és elfelejtett mindent. Nem tekintett többé lefelé, hanem mindig föl, előre.

– Ezek az én kedves légváraim – mondta az idegen gyermek –, de ma már nem jutunk oda. . .

Félix és Kriszti úgy érezte, mintha álmodnának. Maguk sem tudták, mi történt velük. Egyszerre odahaza voltak, apánál és anyánál.

Az idegen gyermek országa

Az erdő legkieisebb zugában, suttogó lombok közt, a patakhoz közel gyönyörű sátrat épített az idegen gyermek, magas, karcsú liliomokból, égő rózsákból és tarka tulipánokból. Benne üldögélt Félix és Kriszti is, és együtt hallgatták, milyen mesét mesél az erdei patak.

– Azért nem egészen értem a beszédét – mondta Félix. – Azt hiszem, kedves barátom, te jobban el tudnád nekem mondani, mit mormog odalent. És különben is már régen kérdezeni szeretném, honnan jöttél, hová tűnsz el mindig?

– Tudod-e – vágott közbe Kriszti –, hogy anyus azt hiszi, te az iskolamester fia vagy?

– Ugyan hallgass! – kiáltotta Félix. – Anyus sohasem látta őt, különben sohasem gondolt volna erre. De mondd meg gyorsan, hol laksz, hogy elmehessünk hozzád, ha majd a hó esik és fúj a téli szél.

– Igen, igen – mondta Kriszti is. – Mondd meg, hol laksz, kik a szüleid, hogy hívnak téged.

Az idegen gyermek komoran, szinte szomorúan nézett maga elé, és sóhajtott. Kissé elgondolkodott, majd így szólt:

– Miért kérdetez, hogy hol lakom? Nem elég, hogy nap mint nap hozzátok jövök és játszom veletek? De azért megmondom. A kék hegyen túl van az én hazám, az elfoszló, távoli felhők mögött. Ha hosszú, hosszú napokon át egyre mennétek is, akkor sem érnétek el soha. S ha odaérnétek is, messze újabb

hegyeket látnátok, s ha elérnétek, ismét újakat pillanthatnátok meg. És ez így lenne a végtelenségig, csak az én otthonomba nem érnétek el soha.

– Ó – siránkozott Kriszti –, akkor te sok száz mérföldnyire laksz innen, s csak látogatóba jársz a mi vidékünkre. . .

– Ha szívből és igazán kívánod, kedves Kriszti – mondta az idegen gyermek –, akkor mindig mindjárt nálad termek.

Elhozom az összes játékomat, a csodákat. Meglátjátok, az ugyanolyan jó, mintha nálam lennének és játszanánk.

– Az nem úgy van – vágott közbe Félix –, mert a te otthonod bizonyára pompásabb világ, mint ez. Hiába mondd, hogy fáradságos az út, én mégis megpróbálom, és útra kelek. Vad erdőkön, úttalan utakon, hegyeken, patakokon, meredek sziklán, túskebozóton át. Ez az igazi vadászmesterség. Megpróbálom!

– El is jutsz hozzám – mondta az idegen gyermek boldogan. – Ha nagyon erősen akarsz valamit, akkor az már olyan, mintha a tiéd lenne. Az az ország, ahol én lakom, valóban gyönyörű, csodás világ. Nem is tudom leírni, milyen. Anyám, a királynő fényben és pompában uralkodik rajta.

– Hiszen akkor herceg vagy!

– Hiszen akkor hercegekisasszony vagy! – kiáltották egyszerre megdöbbenve és ijedten a gyermekek.

– Igen – válaszolta az idegen gyermek.

– Akkor bizonyosan szép palotában laksz – folytatta Félix.

– Igen – felelte az idegen gyermek. – Anyám palotája szebb, mint azok a fényes várak a felhőkben. A karcsú oszlopok átlátszó kristályok, s olyan magasak, hogy a kék égbe nyúlnak. Rajtuk nyugszik az égbolt, mint tető. Alatta fényes aranyfelhők, s bíborszárnyon száll le-föl a hajnal, az alkonyat, és táncot járnak a ragyogó csillagok. Ti hallottatok már a tündérektől, akik csodát is tudnak tenni? Ilyen tündér az én anyám is, mégpedig a leghatalmasabb a világon. Trónusa tündöklő, mint a tiszta gyémánt és illatos, mint a liliom, a szegfű és a rózsza. Amint anyám a trónra lép, megpendülnek az aranyhárfa, és madarak énekelnek. Ezek nagyobbak, mint a sasok, a tollazatuk bíbor. Amint a zene megkezdődik, megelevenedik és hangos a palota, az erdő és a kert. Sok ezer gyermek özönlik elő, és virágokkal dobálják egymást. Felkúsznak a fákra, ahol a szellő hintáztatja őket, édes és jóízű aranyalmát szednek, föl-le száguldoznak a szivárványon; mint vakmerő lovasok aranyfácánokon lovagolnak, s ezek felrepülnek velük a felhők közé.

– Ó, milyen szép lehet, milyen gyönyörű! Vigyél el minket az országodba! – kiáltotta Félix és Kriszti, de az idegen gyermek csak ennyit mondott:

– Az én országomba nem jöhettek el. Túlontúl messze van, s nem tudtok olyan jól repülni, mint én. . .

Félix és Kriszti elszomorodtak. Némán sütötték le a szemüket.

A tündérrirálynő gonosz minisztere

Az idegen gyermek így folytatta:

– Talán nem is éreznétek olyan jól magatokat az én otthonomban, mint ahogy gondolnátok. Talán végzetessé is válhatna, ha ott lennétek. A bíbormadarak éneke, a túl merész száguldozás a szivárványon, az aranyfácán veszélyes is lehet. Anyám azt szeretné, ha a világ minden gyermeke élvezhetné a boldogságot, de ha sokan repülnek odáig olyanok, akik túl merészek vagy félénkek, mindenképpen gondot okoznak neki. Ezért engedi meg nekem, hogy elrepüljek és a gyermekeknek játékot vigyek.

– Én bizony – mondta Kriszti – nem bánthanám a madarakat, a szivárványra meg föl se mennék.

– De bizony fölmennék én! – kiáltotta Félix. – Nem hozhatnád egyszer a szivárványt magaddal?

– Nem, azt nem lehet – válaszolta az idegen gyermek. – Különben is meg kell vallanom, hogy hozzátok csak titokban lopózzhatom. Azelőtt mindenütt biztonságban voltam, de amióta anyám egy

gonosz ellenségét száműzte országából, az szerte bolyong a világban, alattomos fondorlataitól sehol sem vagyok biztonságban.

– Azt szeretném én látni! – pattant föl Félix, és suhintott egyet a botjával. – Hol van, aki bántani merészel téged? Először én bánnék el veled, aztán apát hívnám segítségül. Ő biztosan megfogná, toronyba csukná!

– Amennyire ártalmatlan a mi országunkban ez az ellenség, annyira ártalmas országunkon kívül – válaszolta az idegen gyermek. – Túlságosan hatalmas, s nem használ ellene sem bot, sem torony.

– Micsoda rettenetes teremtmény lehet az, akitől így kell félni? – kérdezte Kriszti.

– Mondtam már nektek – kezdte az idegen gyermek az elbeszélést –, hogy anyám hatalmas királynő. Azt is tudjátok: a királynőknek és királyoknak udvartartásuk, miniszterei vannak.

– Igen – szolt Félix –, a grófi nagybácsim pont ilyen miniszter, és a mellén csillagot visel. A te anyád miniszterei nagyon fényes csillagot viselnek?

– Nem – válaszolta az idegen gyermek –, mert legtöbbjük maga is tündöklő csillag, a többinek meg nincs kabátja, amire rátűzhetné. Az anyám miniszterei a levegőben lebegnek, tűzben lobognak, vízben laknak. Mindig mindenütt anyám parancsát teljesítik. Réges-régen történt, hogy megjelent nálunk Borongó, aki azt állította magáról: nagy tudós, és egymaga több és nagyobb csodát tud tenni, mint a többi miniszter együttvéve. De nem sokáig maradt rejtve alattomos és gonosz jelleme. Mindent meg akart rontani, amit más csinált, s különös élvezettel zavarta meg a gyerekek multságát. Azt hazudta a királynőnek, hogy vidámabbá és okosabbá változtatja őket, ehelyett mázsás súllyal nehezedett a fácánok farkára, s azok nem tudtak felrepülni. A rózsafákról leráncigálta a kicsikéket, de úgy, hogy beütötték az orrukat. Aki szabadon ugrálni szeretett volna, azt négykézlábra kényszerítette; az énekeseknek lezárta a csőrét, mert gyűlölte a dalt. A leggyalázatosabb azonban az volt, hogy a palota drágaköveit, a virágokat, a rózsalugasokat, de magát a ragyogó szivárványt is fekete folyadékkal rondította be, így eltűnt az országból a fény, minden szomorú, kihalt lett. Valahányszor rosszat tett, azt kiáltotta: így van jól minden, mert ő akarta így. Végül kijelentette: nem ismeri el anyámat királynőnek, hanem az övé minden hatalom. Akkor csúnya, óriási légygé változott, és csúf dongással anyám trónjára ült. Ekkor vették csak észre, hogy az álnok miniszter, aki a szép Borongó nevet használja, nem más, mint Bors, a manókirály. Túlbecsülte azonban erejét és szolgálai bátorságát. A légi miniszterek körülfogták a királynét, a tűz miniszterei meg lobogó lánggal föl-le sisteregtek. Az énekesek szabad csőrrel csattogták legszebb dalaikat, így királynő-anyám Borsot se nem látta, se nem hallotta. A fácánherceg fényes csőrébe kapta a gonoszt, de úgy, hogy az fájdalmában és mérgében hangosan visított, azután több mint háromezer rőfnyi magasságból földre pottyantotta. Ott lenn aztán moccanni vagy feltápáskodni sem tudott, míg vad sívítására oda nem cammogott nagynénje, a csúnya, nagy varangy, hátára vette és hazavitte. Ötszáz bátor, víg fiú jó erős légyecsapót vett a kezébe, és sorra csapkodta a manókirály szolgálait, akik még körülöttük döngtek, és el akarták csúfítani a virágokat. Alig menekült el Bors, magától eltűnt a feketeség, ami már mindent elborított, és újra fénylett, ragyogott minden. Az alávaló Bors azóta nem merészkedik anyám birodalmába, de tudja, hogy én gyakran kirepülök, és szüntelenül a nyomomban van különböző alakban, így én gyakran azt sem tudom, hová bújjak, hová meneküljek. Azért is tűnök el néha oly hirtelen. Ha megpróbálnék hazarepülni veletek, a gonosz manókirály meglesne mindnyájunkat.

Kriszti keserves sírásra fakadt, úgy sajnálta az idegen gyermeket, akire ilyen veszedelem lesket, de Félix azt mondta:

– Ha ez az alávaló Bors egy óriási légy, ellátom a baját a légyecsapóval. Ha rákoppantok egyet az orrára, még varangy nagynénje se viszi haza többé. . .

A nevelő megérkezik, de a gyerekek félnek tőle

Félix és Kriszti lóhalálában rohantak haza, és már messziről kiáltották:

– Gyönyörű herceg az idegen gyermek!

– Hercegisasszony az idegen gyermek!

Boldogan akarták szüleiknek elmesélni a történeteket, de majd sóbálvánnyá meredtek, amikor a kapuban apus várta őket egy különös idegennel, aki hallhatóan ezt mormogta:

– Jó kis firmák, mondhatom!

– Itt van a nevelő úr – mondta apa, és kézen fogta az idegen urat. – A nevelő úr, akit a méltóságos nagybácsi küldött. Köszönjétek szépen!

A gyermekek ijedten pillantottak rá, de nem jött ki hang a torkukon, és moccanni se tudtak. Ilyen furcsa alakot sohasem láttak. Alig fél fejjel nőtt magasabbra Félixnél, de nagy potroha, egészen vékony, pókszerű lába volt, s alaktalan, négyszögletes fején leírhatatlanul csúnya arca. Kövér, barnásvörös képéhez és széles szájához sehogy sem illett hosszú, hegyes orra. Kis előreugró, vizenyős szeme olyan gonoszul villogott, hogy rossz volt ránézni is. Különböző koromfekete parókát viselt négyszögletes fején, tetőtől talpig koromfekete ruhát hordott, a neve pedig Tintamester volt.

Mert a gyerekek nem mozdultak, von Brakelné asszony haragra lobbant, és így kiáltott:

– Szedtevette rossz gyerekek! Mi lesz? Még azt hiszi Tintamester úr, hogy faragatlan kölykök vagytok! Gyorsan fogjatok kezét vele!

A gyermekek megembereltek magukat, kezét nyújtották, de panaszos jajkiáltással menten hátra is ugrottak. A mester hangosan felkacagott és megmutatta a tút, amit az ujjai között dugott el. Kriszti sírt, Félix pedig magában dohogott:

– Ezt próbáld meg még egyszer, potrohos!

– Miért tette ezt, kedves Tintamester? – kérdezte kedvetlenül von Brakel úr.

A mester így felelt:

– Ez már olyan kedvtelés nálam. Hiába, nem tudok leszokni róla – ezzel két kezét csípőjére tette és kacagott. Abba se tudta hagyni a nevetést. A végén olyan volt már a hangja, mint egy elromlott kereplő.

– Ön igen tréfás embernek látszik, kedves Tintamester – szólt von Brakel úr, de bizony neki is, a feleségének is, de leginkább a gyerekeknek minden kedve elment a nevelőtől.

– Nos, nos, kis görcsök – kérdezte a mester –, hogy állunk a tudományokkal? Mindjárt meglátjuk!

Rögtön olyasmit kérdeztél Félixről és Krisztiről, mint a grófi nagybácsi a gyermekeiről. De mikor mind a ketten azt válaszolták, hogy nem tudják még könyv nélkül a tudományokat, éktelen dühbe gurult, a homlokára ütött – csak úgy csattant – és üvöltött:

– Szép dolog, mondhatom! Semmi tudomány! Ez lesz csak a nehéz munka! No de majd belétek verem!

Félix és Kriszti szépen írtak, s szép történeteket is tudtak, mert szorgalmasan bújtak von Brakel úr könyveit. Tintamester azonban azt mondta: ez a sok bolondság mind semmit sem ér. Jaj, bizony nem mehettek többet az erdőbe. Egész nap a négy fal között ültek, és magolni kellett azt, amit Tintamester összefecsegett nekik. Vágyakozva tekintettek a szabadba, mintha hallották volna a madarak énekét, fák suttogását és az idegen gyermek hangját, amint hívja őket:

– Hol vagytok, Félix, Kriszti? Hol vagytok? Nem szívesen játszotok már velem? Gyertek, gyertek! Virágpalotát építettem. Letelepszünk benne... Színes köveket hozok! Fölszállunk a felhők közé, és csillogó légvárat építünk.

Ilyenkor a gyerekeknek minden gondolata az erdő volt, már nem is hallották, mit beszél a mester. Az aztán dühös lett, öklével csapkodta az asztalt, és morgott, piszegett, zümmögött, dongott:

– Ssz, sst, psz, psz, ksz, ksz! Mi az, mi lesz? Figyeljétek!

Félix végül felugrott, és így szólt:

– Hagyj békén minket ezekkel a buta dolgokkal, Tintamester! Én ki akarok menni az erdőbe, te meg eredj a bő nadrágos unokaöcsémhez! Neki való ez a sok hülyeség. Gyere, Kriszti! Vár az idegen gyermek!

Ezzel kirohantak, de Tintamester a nyomukba eredt, és a kapuban fülön fogta őket. Félix bátran védekezett, és Tintamester bizony a rövidebbet húzta, mert a hűséges Szultán a fiú segítségére sietett.

Szultán különben jámbor, szelíd kutya volt, de a mestert gyűlölte első perctől. Amint közel ért hozzá, morgott és akkorákat csapott a farkával a nevelő vékony lábára, hogy az gyakran majdnem orra bukott.

Most, hogy vállon ragadta Félixet, ő belekapott Tintamester kabátgallérjába. A panaszos jajgatásra elősietett von Brakel úr is.

A mester elengedte Félixet, Szultán a mestert.

– Ó, már sohase megyünk többé az erdőbe? – siránkozott Kriszti.

Von Brakel úr nagyon összeszidta Félixet, de szíve mélyén azért sajnálta a gyerekeket, akik nem ugrándozhattak szabadon az erdőn és mezőn. Éppen ezért megígértette a mesterrel, hogy mindennap sétál a gyermekekkel.

– Inkább rendes kertje lenne, von Brakel úr – morgolódott –, kerítéssel a ház körül. Akkor oda mehetnénk dél felé, de mi a csudát keressünk a vad erdőben?

A gyermekek is elégedetlenkedtek, s azt mondták:

– Olyannak, mint Tintamester, nincs is helye a mi erdőnkben.

Mi történt az erdőben, amikor Tintamester sétálni ment a gyerekekkel?

– Nos, nem tetszik az erdőnk, nevelő úr? – kérdezte Félix, amint sétáltak a zizegő lombok alatt. Tintamester savanyú arcot vágott, és így szólt:

– Buta beszéd! Sehol egy rendes út! Az ember csak eltépi a harisnyáját, s értelmes szót se szólhat az ostoba madarak rikácsolásától.

Félix nevetett.

– Úgy látom, Tintamester, nem érted a madarak énekét, és azt sem hallod, ha a reggeli szellő a lombokkal beszél, s a vén patak meséket mesél.

Kriszti a szavába vágott:

– Mondd csak, nevelő úr, te talán az erdei virágokat se szereted?

Tintamester barnáspiros ábrázata még sötétebb lett, dühösen rázta az öklét, és ordított:

– Micsoda ostobaságokat fecsegték? Ki tömte tele a fejeteket ezzel a sok sületlenséggel? Még csak az kellene, hogy erdő és patak egymással társalogjanak! A madarak éneke meg nem olyan nagy dolog! A virágot szeretem, ha cserépben van. Úgy legalább megtakaríthatjuk a szobafüstölőt. Különben az erdőben nem is nő virág.

– De mester – mondta Kriszti –, nem látod a kedves gyöngyvirágot?

– Mit, mit? – rikácsolta a mester. – A virág kedves? Kedves, mondhatom! Haszontalan jószág a gyöngyvirág! Szaga sincs.

Ezzel lehajolt a földre, gyökerestül kitépett egy csokorra való gyöngyvirágot és elhajította.

A gyermekek úgy érezték: panaszosan jajdul föl az erdő; Kriszti csöndesen sírdogált, Félix meg dühösen összeszorította a fogát.

Ekkor egy kis csíz repült el éppen Tintamester orra előtt, s felült egy ágra, jókedvű dalba kezdett.

– Mi az? – kiáltotta a mester. – Azt hiszem, ez a haszontalan csúfolódik velem.

Hirtelen felkapott egy éles követ, célba vette a csízt és úgy eltalálta, hogy az némán bukott alá az ágról.

– Ej, te szívtelen, rossz Tintamester! – kiáltotta Félix haragosan. – Mit vétett neked ez a szegény kis madár? Hol vagy, te kedves idegen gyermek? Gyere, gyere, veled akarunk repülni! Nem maradunk tovább ennél a kegyetlen embernél!

Kriszti sírva, zokogva ismételte:

– Gyere, gyere hozzánk, ments meg minket... Ments meg... Minket is megöl Tintamester, mint a virágokat és madarat.

– Micsoda dolog ez? Ki az az idegen gyermek? – ordította a mester.

De ebben a pillanatban hangosabban susogott a bokor, s ebben a suttogásban olyan fájdalmas hangok hallatszottak, mint a távoli, tompa harangzúgás. Fényes felhő ereszkedett alá, egészen mellettük lebegett, de egykori vidám játszótársuk szelíd szeméből most folydogáltak a könnyek.

– Ó – suttogta az idegen gyermek –, nem jöhetnek többé hozzátok. . . Bors, a gonosz manókirály parancsolgat nektek!

Ezzel felemelkedett a levegőbe, s eltűnt a szemük elől. Félix és Kriszti mögött hirtelen zúgás, zizegés, zümmögés, dongás hallatszott. Tintamester léggé változott. Még utálatosabbá tette, hogy megmaradt az emberi ábrázata is, és a ruhája is rajta fityegett. Nehézkesen és lassan magasba emelkedett, az idegen gyermeket vette üldözőbe.

A gyerekek kétségbeesve rohantak ki az erdőből, s csak akkor mertek feltekinteni, amikor a mezőre értek. A felhők közt valami nagy fényesség ragyogott, egyre lejjebb szállt, mint valami tündöklő hullócsillag!

– Ez az idegen gyermek! – kiáltotta Kriszti.

A csillag mind nagyobb lett, s mintha messziről ezer trombita harsogna. . . Nemsokára látták: a csillag nem más, mint egy aranytollú, díszes nagy madár. Csattogott a szárnya, s gyönyörű dallal ereszkedett alá.

– Hahó! – kiáltotta Félix. – Itt a fácánherceg! Megmenekült az idegen gyermek és mi is vele együtt! Gyere, Kriszti, szaladjunk gyorsan haza. Meséljük el apusnak azt, ami történt. . .

Von Brakel úr elűzi Tintamestert

Von Brakel úr és von Brakelné asszony kicsiny házuk kapujában gyönyörködtek a naplementében, ami vörös-aranyosra festette a távoli hegyek csúcsát. Előttük kis asztalkán az egyszerű vacsora: nagy csésze pompás, friss tej, vajás kenyér.

– Nem tudom, hol marad Tintamester a gyerekekkel – mondta von Brakel úr. – Először kézzel-lábbal tiltakozott az ellen, hogy az erdőbe menjen, most meg ki se akar jönni onnan. . . Egyáltalán furcsa ember ez. Már akkor nem tetszett, amikor titokban megszurta Félixet és Krisztit. A tudományában se nagyon bízom. Összevissza papol tücsköt-bogarat, mindenféle különös szavakat mond, tudja, hogy a nagymogul milyen kamáslit hord, de ha a házból kiteszi a lábát, összetéveszti a hársfát a gesztenyével. Olyan ellenszenves és kellemetlen, hogy a gyermekek nem is tisztelhetik.

– Éppen úgy vagyok vele én is – válaszolta von Brakelné asszony. – Eleinte nagyon örültem annak, hogy öcsénkurunk gondoskodik a gyerekek neveléséről, de bizony ezt a kérdést másképpen és jobban is megoldhatta volna. Most itt ül Tintamester a nyakunkon. Hogy a tudománya milyen, azt én nem tudom, csak azt látom: ez a kis fekete, potrohos, vékony lábú emberke napról napra ellenszenvesebb. Különösen a torkossága csúnya. Alig lát meg egy kis sört, maradék tejet, máris nyalakodik, s ha észreveszi a nyitott cukordobozt, azonnal ott terem, szaglássza, kóstolja, amíg az orra előtt be nem csapom a fedelet. Akkor aztán nagy bosszúsan, különös zümmögéssel, dongással odébbáll.

Von Brakel úr éppen folytatni akarta a beszélgetést, amikor Félix és Kriszti lélekszakadva rohantak a nyírfáson át.

– Hahó, hahó! – kiabálta szakadatlanul a fiú. – Hahó, hahó! A fácánherceg bekapta Tintamestert!

– Anyuskám, anyuskám! – lelkesedett Kriszti. – Tintamester nem is mester, hanem Bors, a manókirály, de tulajdonképpen még az sem, hanem egy ocsmány, parókás, cipős, harisnyás légy!

A szülők a gyerekekre bámultak, akik izgatottan beszéltek összevissza mindenfélét az idegen gyermekről, tündérkirálynőről, manókirályról, fácánhercegről s valami küzdelemről.

– Ki beszélte tele a fejeteket ilyen ostobaságokkal? Álmodtatok vagy betegek vagytok? – kérdezte von Brakel úr, de a gyerekek egyre azt hajtogatták: minden úgy történt, amint elmesélték, és a gonosz Bors, aki eddig Tintamester néven szerepelt, most kettéroppantva fekszik az erdőben.

Von Brakelné asszony összezsápta a kezét, s szomorúan mondta:

– Gyerekek, gyerekek, mi lesz veletek, ha ilyen szörnyűségeket beszéltek, s nem akarjátok megérteni, hogy amit mondtok, lehetetlenség.

Von Brakel úr azonban elgondolkodott, és nagyon komolyan azt mondta:

– Félix, te már elég értelmes, nagy fiú vagy. Neked megmondhatom: Tintamester nekem se nagyon tetszik. Gyakran gondoltam rá, hogy valami különös titkot rejteget, mert egészen más, mint a többi ember. Még azt is elárulom neked, hogy nemcsak én, hanem édesanyád is elégedetlen veled, különösen torkosságá miatt. Minden édességet megszaglász, megnyal, s amellet furcsán zümmög és dong, így különben sem maradhat sokáig már nálunk. De gondolkozz egy kicsit, kedves fiam! Még ha valóban léteznének is manók, lehet-e egy tanítómester – légy?

Félix komolyan tekintett az apja arcába. Az megismételte a kérdést:

– Mondd csak, fiam, lehet-e egy tanítómester légy?

Félix így felelt:

– Nekem ilyesmi sohasem jutott volna az eszembe, és sohasem hittem volna el, ha nem az idegen gyermek mondja, és nem látom saját szememmel is a manókirályt, a gonosz legyet, aki Tintamesterként él a házunkban.

Von Brakel úr csak ámult-bámult, s nem tudta, mit feleljen. Ezért hát hallgatott, a fejét rázta. Félix azonban folytatta:

– Gondolj csak arra, apus, hogy mennyire szeret torkoskodni, és minden édességet megnyal. Ezt csak a legyek csinálják. Hát még az a zümmögés és dongás!

– Hallgass! – szólt von Brakel úr haragosan. – Én nem tudom, kicsoda-micsoda Tintamester, de az bizonyos, hogy fácnherceg nem harapta ketté, mert amott jön ni, éppen az erdőből!

A gyerekek erre beszaladtak a házba.

Valóban Tintamester jött fölfelé a dombon, de milyen iszonyú, szörnyű állapotban! A szeme villogott, összekuszálódott a parókája, ő maga utálatos zümmögéssel, dongással ugrált az út egyik oldaláról a másikra, neki-nekivágódott a fáknak, hogy csak úgy koppant. Ahogy hazaért, tüstént a tejesköcsögbe vetette magát, a tej kibuggyant, a maradékot meg szürcsölve szívogatta.

– No de Tintamester úr! – sikoltott von Brakelné asszony.

– Megőrült, vagy az ördög bújt magába?! – ordított von Brakel úr is ekkor.

Tintamester azonban nem zavartatta magát, leröppent a tejesköcsögről, s ráült a vajjas kenyerekre. Meglobogtatta kabátja szárnyát, vékony lábával ügyesen kisimította, majd ráncokba szedte. Azután erősebben zümmögött, és az ajtó felé szállt, de nem talált be rajta, hanem támolgott ide-oda, s úgy hozzáütődött az ablakhoz, hogy az recsegett, csörömpölt.

– Hohó, barátocskám! – kiáltotta von Brakel úr. – Micsoda ostoba tréfa ez? De várj csak, most meglakolsz!

El akarta kapni kabátja szárnyát, de a mester ügyesen kiszabadította magát. Ekkor Félix kirohant a házból, kihozta a nagy légycsapót, és apja kezébe adta.

– Itt van, apus, itt van! Üsd agyon a gyalázatos manót!

Meg is fogta apus a légycsapót, és Tintamester után szaladt. Félix, Kriszti és von Brakelné asszony lekapták az asztról az asztalkendőt, és ide-oda csapkodtak vele a levegőben. Von Brakel úr erősen dolgozott a légycsapóval, de sohasem talált, mert a mester pillanatig sem maradt egy helyen. Mind vadabb és vadabb lett a hajsza. Zümm-zümm, zumm-zumm, zimm-zimm, zúgott a mester, piff-paff, csattogtak, mint a jégeső, von Brakel úr ütései, és hess-hess, lobogtatták az asztalkendőt, von Brakelné és a gyerekek.

Végre Brakel úr eltalálta a kabátja szárnyát. A mester nyögve bukott a földre, de abban a pillanatban, amikor a második ütésre emelkedett a légycsapó, új erőre kapott, a magasba szállt, és zümmögve, zúgva eltűnt a nyírfák között.

Sohasem került többé elő.

– Csakhogy végre megszabadultunk Tintamestertől – szólt von Brakel úr. – Az én küszöbömet ugyan nem lépi át többet.

– Bizony nem – mondta von Brakelné asszony. – Ha a nevelőnek rossz a modora, akkor inkább ártalmas, mint hasznos. A tudományával bezzeg henceg, de aztán beleugrik a tejesköcsögbe. Ez aztán a finom nevelés!

A gyermekek ujjongtak, ugráltak, kiabáltak:

– Éljen! Éljen! Apus úgy elhúzta Tintamester nótáját, hogy az menten odébbállt! Éljen, éljen!

Mi történt az erdőben Tintamester elűzetése után?

Félix és Kriszti föllélegeztek, mintha mázsás kő esett volna le róluk. Boldogok voltak, mert arra gondoltak, az idegen gyermek most újra visszatér, és ismét úgy fog játszani velük, mint régen, amikor a manó nem volt még náluk. Reménykedve siettek az erdőbe, de minden csöndes, kihalt volt. Elnémult a csíz, a pinty, nem hangzott vidám énekük, és nem suttogott a lomb, és nem locsogott a patak. Mély, keserves sóhaj tört elő az erdőből, a nap sugarai erőtlenül törtek át a borús égen. Fekete felhők tornyosultak, üvöltött a szélvész, a távolból tompa dörgés hallatszott, recsegtek-ropogtak a hatalmas fenyők. Kriszti reszketve simult Félixhez.

– Miért félsz úgy, Kriszti? – próbálta Félix nyugtatni a hűgát. – Zivatar kerekedik, siessünk haza!

Futni kezdtek, de csodálatosképpen mindig mélyebbre és mélyebbre tévedtek. Egyre sötétebb, sötétebb lett az erdő, kövér cseppekben esett az eső, villám cikázott jobbra-balra. A gyerekek egy terebélyes, sűrű bokorhoz értek.

– Kriszti – mondta Félix –, húzódjunk meg itt a bokor alatt. Úgyse tarthat már soká a vihar.

Kriszti sírt, de azért úgy tett, ahogy Félix mondta. Ám alig telepedtek le, ijesztő, rikácsoló hangok szólaltak meg mögöttük:

– Ostobák! Buta népség! Nem tudátok, hogy bánjatok velünk, most már nincsenek játékaitek!

Félix hátranézett.

Rémülten látta a bokorból lassan kiemelkedő, eldobott vadászt és hárfás embert. Mereven néztek a gyerekekre, kezük a magasba emelkedett. A hárfás ember húrjába csapott – rémes, ijesztő muzsika szólt –, a vadász Félixre emelte fegyverét. Mind a ketten ezt süvöltötték:

– Várj csak, várj csak, ostoba fiú! Mi Tintamester tanítványai vagyunk! Várjatok csak, mindjárt itt terem ő is. Akkor lesz csak haddelhadd, meglátjátok!

Most már nem törődtek a gyermekek sem a szakadó esővel, sem a dübörgő mennydörgéssel. Fölugrottak és szaladtak, amíg csak a tó partjára nem értek. De alig jutottak ide, Kriszti nagy babája emelkedett ki a nád közül, és ijesztő hangon azt sivitotta:

– Ostoba, buta népség! Nem tudátok, hogy bánjatok velem! Várj csak, várj, ostoba lány! Én Tintamester tanítványa vagyok! Várjatok csak, mindjárt itt terem ő is! Akkor lesz csak haddelhadd, meglátjátok!

Ezzel a baba a szegény gyerekekre vödörszámba zúdította a vizet. Félix és Kriszti tovább futottak, amíg az erdő közepén össze nem roskadtak a fáradtságtól. Ekkor borzalmas zümmögés, dongás hangzott a hátuk mögött.

– Tintamester jön! – kiáltott fel Félix, de ebben a pillanatban a zivatar elmúlt, a nap barátságosan kisütött. Csodálkozva látták: ruhájuk egészen száraz. Nem fáztak és nem is dideregtek.

Félix így szólt:

– Az idegen gyermek mentett meg bennünket!

Mind a ketten azt kiáltották:

– Gyere vissza! Nem tudunk nélküled élni!

És visszhangzott az erdő:

– Gyere vissza! Nem tudunk nélküled élni!

Hirtelen vakító sugár suhant a bokrokon végig, de hiába rimáinkodtak a gyerekek, a kedves játszótársuk nem jelent meg.

Szomorúan sompolyogtak haza. Szüleik már igen aggódtak miattuk, hogy nem történt-e bajuk a zivatarban.

– Nagyon örülök – szólta von Brakel úr –, hogy itthon vagytok. Az igazat megvallva, féltettelek benneteket Tintamester bosszújától is. Hátha még itt bujkál az erdőben valahol.

Félix elmesélte, hogyan jártak a viharban, de anyus azt felelte rá:

– Ez mind buta képzelődés. Ha ilyesmiket álmodtok az erdőn, nem engedlek ki többé titeket. Üljetek csak szépen a szobában.

De anya, természetesen nem váltotta be a fenyegetést, mert valahányszor a gyerekek kérték, azt mondta nekik:

– Menjeteek csak, de okosak legyetek. Jöjjetek majd haza nemsokára.

Rövid idő múlva a gyerekek már nem is kíváncsok az erdőbe. Az idegen gyermek nem kereste meg őket, s alig merészkedtek egy kicsit a sűrűbe, a nádas közelébe, tüstént előállt a vadász, a hárfás ember, a baba, és csúfolódtak:

– Ostoba, buta népség! Most nincs játékokot! Nem tudatok bánni velünk, a jól neveltekkel, illedelmekkel! Ostoba gyerekek! Buta népség!

Ezt már a gyerekek nem tudták hallgatni, így inkább otthon is maradtak.

Befejezés

Egy napon von Brakel úr így szólta a feleségéhez:

– Nem tudom, mi történt velem, de mostanában egészen különösen érzem magam. Amióta rávágtam arra a gonosz Tintamesterre a légycsapóval, mintha ólomsúly nehezedne minden tagomra.

Valóban, napról napra sápadtabb, bágyadtabb lett. Nem ment a mezőre, nem tett és vett, nem zsem-belődött már a háza táján, hanem óraszámra csöndesen ült, gondolataiba mélyedve. Gyakran odahívta magához Félixet, Krisztit, és újra meg újra elmondatta az idegen gyermek történetét, s ha rajongva beszéltek a csodatételekről, fényes országáról, ő fájdalmasan mosolygott, könnyezett.

Egy verőfényes, gyönyörű reggelen von Brakel úr így szólta a gyerekekhez:

– Gyertek, kedveseim. Kisétálok az erdőbe veletek, így bizonyosan nem bukkannak fel majd Tintamester tanítványai.

Ezzel kézen fogta őket, és elindultak.

Az erdő régen volt ilyen szép és ragyogó, madárdallal és jó illattal teli. Amikor letelepedtek a puha pázsitra az illatozó virágok közé, megszólalt von Brakel úr:

– El akarom mondani nektek, ami régóta nyomja a szívemet. Valaha én is találkoztam az idegen gyermekkel, aki annyi csodát mutatott nektek. Amikor annyi idős voltam, mint ti, hozzám is eljárógatott. Arra már nem emlékszem, mikor és hogyan hagyott el, és magam is csodálom, hogy ennyire elfelejtettem. Amikor beszéltetek róla, eleinte nem hittem nektek, csak később kezdett derengeni bennem az emlék, néhány nap óta azonban olyan elevenen él bennem az ifjúságom képe, mint még soha. Újra látom a szelíd, bűvös gyermeket, olyan fényben és pompával, mint legutoljára. Tudom, többé nem ülök veletek a fák és bokrok alatt, mert nemsokára elhagylak titeket. Szeressétek az idegen gyermeket akkor is, ha én már nem leszek.

Félix és Kriszti így rimázkodott:

– Maradj velünk még... Játsszál velünk és az idegen gyermekkel!

De von Brakel úr már másnap betegen feküdt. Egy hosszú, sovány ember megfogta pulzusát, és azt mondta:

– Majd jobban lesz!

De bizony nem lett jobban.

Harmadnapra meghalt.

Von Brakelné asszony zokogott, a gyerekek sírtak:

– Jaj, apus, drága jó apuskánk!

Nemsokára emberek jöttek, akik majdnem olyan csúnyák voltak, mint Tintamester. Tudatták von Brakelné asszonnal, hogy a kis birtokot és minden hozzá tartozó ingóságát lefoglalják, mert a megbol-

dogult mindezzel, sőt még sokkal többel is tartozik von Brakel Ciprián grófnak, aki most mind visszaköveteli azt, ami az övé.

A jó von Brakelné asszony koldusszegényen hagyta el a kedves Brakelheimet. Batyuba kötötte megmaradt cókókját, s a gyerekekkel kivonult a házból. Egy rokonukhoz készültek, aki nem messze lakott.

Amikor az erdei patak hídján mentek át, a habok zúgtak, s a patak zúgása lágy zenévé vált.

A bokrok hívogatóan susogtak, s nemsokára vakító fényben tündöklött az erdő.

Von Brakelné úgy érezte, ideje lenne lepihenni, s alig húzódtak az árnyékba, megjelent az idegen gyermek.

– Ne keseregjete, kedves barátaim – mondta a gyerekeknek –, hiszen sohasem tudnák elhagyni titeket. Ha nem is láttok engem, mindig mellettem leszek, csak gondolatok rám hűségesszívvel. Ha így tesztek, akkor meglátjátok: a gonosz Borsnak nem lesz hatalma fölöttetek.

Az idegen gyermek eltűnt, s magával vitte szomorúságukat.

Von Brakelné asszony a gyerekekre nézett, és így szólt:

– Különös álmodtam. . . Azt álmodtam: megvigasztalt valami csodás látomás. . . Gyertek, menjünk tovább az úton. . .

A rokonok szívesen fogadták őket, s minden úgy lett, ahogy az idegen gyermek mondta.

Félix és Kriszti boldogan éltek anyjukkal együtt.

Álmukban még sokkal később is meg-meglátogatta őket az idegen gyermek, s elhozta nekik országa legnagyobb csodáit.